

ADA: de Actieve Dorpen Aanpak van de Groninger Dorpen

[Alle dorpsverhalen](#)

[Wat wil ADA?](#)

Alle dorpsverhalen

- [Aduard – DVC – Buurthuiskamer Aduard- ontmoetingsruimte voor het dorp](#)
- [Aduard – LRC – Aduard 825 Park wordt outdoor fitness, speel- en belevingspark](#)
- [Aduard – ZOO – Aduard helpt ondersteunt inwoners dorpen en brengt hulpvraag en –aanbod bij elkaar](#)
- [Aduard – ZOO – ZorgSaam Aduard laat inwoners langer zelfstandig wonen](#)
- [Bad Nieuweschans – DVC – Bad Nieuweschans maakt Dorpsvisie gereed voor nieuwe Omgevingswet](#)
- [Baflo – EEV – Vrijwillige verkeersregelaars helpen bij dorpsevenementen](#)
- [Borgercompagnie - DVC – kantine voetbalvereniging wordt dorpshuis](#)
- [Dorpsbelangenvereniging Den Andel wordt netwerkorganisatie](#)
- [Den Andel - LRC – Vogelkijkhut Den Andel ondersteunt met Dorpsbudget](#)
- [Den Andel – DVC – Den Andel - voormalige school De Holm is nu ontmoetingscentrum](#)
- [Doodstil, Eppenuizen, Zandeweer – DVC – Dorpsbelangenvereniging verenigt buurdorpen](#)
- [Engelbert – ZOO – Burgers behouden school door protest en plannen](#)
- [Garsthuizen en Startenhuizen gebruiken enquête voor toekomstvisie](#)

[Garrelsweer – BWV – actiegroep probeert tweedeling tegen te gaan](#)

[Grijpskerk – DVC – Dorpsbelangen en Coöperatie Grijpskerk Verbonden verhogen samen leefbaarheid dorp](#)

[Harpel – ZOO – Harpel maakt op burendag dorp schoon](#)

[Harpel – EVV – Zonnepark zorgt voor onrust bij burgers Harpel](#)

[Heiligerlee – ZOO – Snuffelshop Heiligerlee probeert met crowdfundingactie overeind te blijven](#)

[Hongerige Wolf en Ganzedijk – DVC – Buurthuis Hongerige Wolf en Ganzedijk is huiskamer van het dorp](#)

[Hoogezand – LRC - Gorechtpark Hoogezand wordt dankzij Stem voor Midden-Groningen verbeterd](#)

[Kiel-Windeweer – LRC – Stop Zoutwinning! strijdt tegen milieuproblemen en bodemdaling rond Kiel-Windeweer](#)

[Kloosterburen – ZOO – Klooster&Buren zorgcoöperatie met vallen en opstaan](#)

[Kolham – ZOO – Lange Leve Kolham, vrijwilligers zorgen voor ouderen](#)

[Krewerd – BWV – Krewerd probeert cultuur van het dorp te behouden bij versterking](#)

[Krewerd – BWV – Bevingsbestendige Groningse baksteen is stevig genoeg voor de versterking](#)

[Loppersum – DVC – Dorpsbelangen Loppersum omgebouwd tot actieve netwerkorganisatie](#)

[Loppersum – EEV – Energiecoöperatie Loppersum LOPEC wil leefomgeving verbeteren met zonnepanelen, windmolens en warmtenet](#)

[Loppersum – ZOO – Zorgcoöperatie Loppersum - van computerhulp tot valpreventie](#)

[Lutjegast - LRC – Groene Dorsploats biedt ruimte voor cultuur, recreatie en educatie](#)

[Meerdorpen – DVC – Dorpsvisie aangescherpt met gereedschapskist Typische Gronings](#)

[Middag-Humsterland – DVC – Middag-Humsterland legt toekomstvisie vast voor behoud en ontwikkeling wierdenlandschap](#)

[Middag-Humsterland – LRC – ‘Onze klei’ mobiliseert bevolking en kaart problemen aan rond gaswinning](#)

[Musselkanaal - ZOO – Knoal in de Toekomst- schoolkinderen bedenken toekomst collectieve ruimte](#)

[Niehove – EVV – Zon4ons Niehove- energiecoöperatie bedekt 8 boerenschuren met zonnepanelen](#)

[Nieuwe Pekela – ZOO – Nieuwe Pekela- Vrijwilligers Eetpunt de Samenleving verzorgt maaltijden voor ouderen](#)

[Noordhorn – DVC – Dorpen Westerkwartier schetsen hun toekomst in ‘manifest toekomstbestendige dorpen’](#)

[Onderdendam – DVC – Houd Onderdendam Overeind! maakt integraal plan voor dorpstoekomst – maar ontbeert de uitvoering](#)

[Onderdendam- BWV – Bevolking praat mee over het vullen van de ‘gaten’ in het dorp kopie](#)

[Oosternieland- BWV – Fotoboek legt Oosternieland voor de versterking vast](#)

[Opende - ZOO – Levensloopbestendige nieuwbouwwoningen in Opende](#)

[Overschild - BWV – Architectencollectief De Toeverlaat begeleidt bewoners](#)

[Overschild](#)

[Overschild - LRC – De Schildgroep zorgt voor verstrooiing in Overschild met openluchttheater](#)

[Overschild – BWV – Fotoboek legt verdwijnend dorpsbeeld Overschild vast](#)

[Overschild – BWV – Overschild stelt een Dorpsbouwmeester aan om versterking te begeleiden](#)

[Overschild – BWV – Witboek biedt houvast aan bewoners](#)

[Roodeschool - ZOO – Veur mekoar Roodeschool- burgers ondersteunen elkaar](#)

[Sauwerd – EEV – Sauwerd behoudt dorpswinkel dankzij vrijwilligers](#)

[Schouwerzijl – LRC – Schouwerzielster Mouskerij- boomgaard, dorpsmoestuin en speelbos ineen](#)

[Sellingen - LRC - Kunstfestival Montmartre Selligen gaat in coronatijden met fiets en benenwagen](#)

[Stadskanaal & Nieuw-Buinen – ZOO – Hospice Veen & Wolden in Stadskanaal en Nieuw-Buinen ondersteunt door vrijwilligers](#)

[Stedum - DVC – Multifunctionele ontmoetingsplek Moarstee biedt onderdak aan vereniging](#)

[Steendam – DVC – Integrale dorpsvisie Steendam vormt blauwdruk voor de komende jaren](#)

[Steendam – EVV – Steendam graaft zelf een deel van het glasvezelnetwerk](#)

[t Zandt – DVC – ‘t Zandt op de kaart - gebiedsvisie die verder gaat dan versterking en herstel](#)

[t Zandt – LRC – Landgoed DeCamping maakt van voormalige voetbalveld een opvang-, werk- en leerplek](#)

[t Zandt, Zeerijp en Westeremden – ZOO – Samenwerking dorpen leidt tot nieuwe netwerkschool](#)

[Ten Boer – BWV – Bewoners Hamplaats Ten Boer versnellen versterkingstraject](#)

[Ten Post – DVC – De Postkoamer in Ten Post- versterkt, verduurzaamt en opengesteld voor de bevolking](#)

[Ter Apel – ZOO – Bewoners Ter Apel praten in veilige, besloten omgeving over overlast](#)

[Termunten en Termunterzijl - DVC – Nieuw dorps huis Termunten en Termunterzijl ondersteunt door gemeente Delfzijl](#)

[Tjuchem – BWV – Inwoners kiezen voor eigen, gebiedsgerichte versterkingsaanpak](#)

[Tjuchem en Steendam – EVV – Voorkeurstracé N33 door bewoners afgedwongen](#)

[Ulrum – ZOO – DörpsZörg Ulrum bestrijdt krimp met vrijwilligers en Dörpsstek](#)

[Ultrum - DVC – Ultrum 2034- toekomstvisie dorp op basis van dorpsverhalen](#)

[Usquert - LRC – Monumentaal Usquert organiseert tweejaarlijks cultuurfestival](#)

[Veendam - EEV - Bus Veendam en Wildervank gerund door vrijwilligers](#)

[Vriescheloo - LRC – Dorpsraad en school leggen samen openbare schooltuin aan](#)

[Wagenborgen – ZOO – Vrijwilligersnetwerk Wagenborgen houdt zorg overeind](#)

[Warffum – ZOO – GoudOud helpt oudere dorpsgenoten langer in het dorp te laten wonen](#)

[Wedde, Veelerveen en Vriescheloo – ZOO – Wedde dat 't lukt zorgt dat inwoners zolang mogelijk zelfstandig thuis blijven wonen](#)

[Westerbroek- ZOO – inwoners helpen school met opknapbeurt](#)

[Westeremden – DVC – Dorps huis Westeremden verbouwd aan de hand van wensen dorpingen](#)

[Westeremden – LRC – Westeremder ommetje opent historisch landschap voor dorpingen en bezoekers](#)

[Westerlee - ZOO / EVV – Veur mekoar met elektrische duofiets](#)

[Westerwolde - LRC - Vrijwilligers verbeteren wandelroutes Westerwolde](#)

[Woltersum – BWV – Burenband versterkt saamhorigheid en voorkomt versterkingshommel](#)

[Zevenhuizen – DVC – Multifunctioneel Centrum Zevenhuizen verenigt dorps- en sportleven](#)

[Zijldijk – EVV – Energiecoöperatie Zonnedorpen levert energie aan Zijldijk, 't Zandt, Zeerijp, Gartsthuizen, Godlinze en Leermens](#)

Dorp: Aduard**Thema:** Dorpsverenigingen, -visies, -centra

Buurthuiskamer Aduard: ontmoetingsruimte voor het dorp

De Buurthuiskamer Aduard is volgens de initiatiefnemers een 'hangplek voor ouderen'. In praktijk is het een ontmoetingsruimte waar dorpsbewoners elkaar kunnen treffen en activiteiten verzinnen en ondernemen. In 2018 werd bijvoorbeeld een beamer aangeschaft, waardoor dorpsbewoners samen films kunnen kijken of lezingen-met-lichtbeelden kunnen volgen. Ook werd een buitenverlichting aangelegd, waardoor ouderen veilig van en naar de huiskamer kunnen komen.

<http://www.buurthuiskameraduard.nl/>

<https://www.facebook.com/Buurthuiskamer-Aduard-261764263988131/>

Dorp: Aduard

Thema: Landschap, recreatie, cultuur

Aduard 825: ambitieus outdoor fitness, speel- en belevingspark

In Aduard is Vereniging Dorpsbelangen samen met vele vrijwilligers bezig met de ontwikkeling van het Aduard-825-park rond multifunctioneel centrum De Meeden dat zal bestaan uit een outdoor fitnesspark (dat het eerst gerealiseerd gaat worden), een multifunctionele pannakooi en een 'speel- en belevingspark'. Het fitnesspark is gratis toegankelijk en kan dus door alle dorpsbewoners gebruikt worden. Door het ontstaan van het park wordt ook het multifunctioneel centrum De Meeden onderdeel van het geheel.

In 2017 ontstonden de plannen, in september 2018 werden deze gepresenteerd door Dorpsbelangen, in 2020 gevolgd door het projectplan waarin ook een zogenaamd 'beweegplan' was opgenomen. De naam '825' verwijst naar de historie van Aduard: 825 vestigden zich de eerste monniken in Aduard en verrees een van de belangrijkste klooster van Noord-Nederland. De plannen werden ontwikkeld door de vereniging dorpsbelangen Aduard, in samenwerking met Groninger Dorpen, de werkgroep dorpsvisie Aduard, de 150 dorpsbewoners, bovenbouw-kinderen van basisschool Adeborg, leden van de voetbalvereniging VV Aduard 2000 en het jeugdhonk de Kameleon. 'Samen kunnen we meer in Aduard', luidt niet voor niets de kernzin van het plan.

Achtergrond is dat Aduard weliswaar een dorp met een rijk verenigingsleven is, maar dat steeds meer mensen zich niet meer bij verenigingen aansluiten. Ook zijn er veel individuele outdoor-sporters die bootcamp, yoga, fitness, en aan andere buitensporten doen. Het bewegingspark zou bewoners de gelegenheid moeten geven hun sport vaker in het dorp te beoefenen, op het tijdstip dat zij willen, anderzijds geeft het verenigingen de mogelijkheid de sport onder de aandacht te brengen bij de bewoners, bijvoorbeeld door clinics.

Volgens de plannenmakers zijn de pijlers van het nieuwe park dat je elkaar op deze plek moet kunnen ontmoeten, en dat de plek aanzet tot bewegen en sporten. Ook kun je elkaar hier leren kennen en wederzijds begrip tonen. Bovendien bevordert het de cohesie in het dorp, verhoogt het park het bewustzijn van de natuur, en zorgt het voor een levensloopbestendige en duurzame leefomgeving voor jong en oud.

<https://www.dorpsbelangenaduard.nl/aduard825/presentatie-aduard-825-park/>

<https://www.facebook.com/DorpsbelangenAduard/>

<https://destreekkrant.nu/het-aduurd-825-park-moet-jong-en-oud-samen-brengen/>

<https://www.ideeenbankgroningen.nl/projecten/andere-onderwerpen/het-aduurd-825-park>

Dorp: Aduard

Thema: Zorg, onderwijs & ondersteuning

Aduard Helpt! ondersteunt inwoners dorpen en brengt hulpvraag en –aanbod bij elkaar

De Stichting Aduard Helpt is een particulier initiatief van drie mensen uit de gemeente Aduard en ondersteunt mensen uit Aduard, Den Ham en Den Horn bij het opzetten van humanitair werk in eigen dorp of elders in de wereld. De stichting wil hulpvraag en -aanbod in eigen dorp bij elkaar brengen: van tuinonderhoud tot het halen van boodschappen. Verder wil de stichting mensen die maatschappelijk tussen wal en schip raken zo goed mogelijk ondersteunen, door de wegen naar financiële ondersteuning of eventuele kwijtschelding van schulden en belastingen te verkennen. Er is expertise in huis om te helpen bij schuldsanering, of om mensen te adviseren bij het op orde brengen van de eigen financiën.

<https://www.aduard-helpt.nl/>

Dorp: Aduard

Thema: Zorg, onderwijs, ondersteuning

Aduard – ZOO – ZorgSaam Aduard laat inwoners langer zelfstandig wonen

ZorgSaam Aduard is een project waarbij inwoners van Aduard, jong en oud, elkaar gaan bijstaan. Doel is dat dorpsbewoners prettiger en langer zelfstandig kunnen blijven wonen. Het project ontstond nadat een vrijwilliger van ZorgSaam Oldehove een presentatie gaf in de Buurthuiskamer van Aduard en vertelde wat het belang is van zo'n zorgservice en hoe de organisatie geregeld wordt. Is dit nou niet iets voor Aduard, was meteen de vraag waar luidkeels 'ja' op werd geantwoord. Vrijwilligers van de Buurthuiskamer gingen aan de slag en vonden al snel steun bij een reeks buurt- en gebiedsorganisaties: Dorpsbelangen, Aduard Helpt, GKV Ontmoetingskerk, Protestantse Gemeente Aduard en Platform Kerken Westerkwartier. Een unieke samenwerking kwam van de grond die resulteerde in de werkgroep ZorgSaam Aduard.

ZorgSaam Aduard begon laagdrempelig, steunend op het enthousiasme van dorpsbewoners en organisaties. Iemand van Dorpsbelangen bleek een Nokia met oplader over te hebben waarvan Aduard Helpt het beltegoed wel wilde betalen. Een dorpsbedrijf deed de opmaak van de flyers, die vervolgens huis aan huis werden bezorgd. Menzis had nog een laptop over. Stukje bij beetje kwam ZorgSaam Aduard tot leven. 'Je kunt zoveel voor een ander doen, als je elkaar maar weet te vinden.'

Op de flyer konden dorpingen aangeven of ze zin hadden te helpen of dat ze zelf een hulpvraag hadden – van vervoer tot klusjes in huis en tuin. Een woordvoerder: 'Die hulpvraag kan variëren van; ik zoek iemand die mij helpt in de tuin, of bij het boodschappen doen, tot hulp bij belastingaangiftes of het installeren van een virusscanner op een computer of een lamp ophangen.' De vrijwilligers kregen een korte instructie en de ingevulde flyers werden gesystematiseerd, zodat de zorgorganisatie sindsdien precies in kaart heeft welke hulpvragen er zijn en welke hulp geboden kan worden. Aan de hand van deze informatie werd een rooster gemaakt en kon ZorgSaam Aduard van start.

<https://destreekkrant.nu/aduurd-aan-de-slag-met-zorgcollectief-zorgsaam/>

<https://www.dorpsbelangenaduard.nl/samenwerking/zorgsaamaduard/>

Dorp: Bad Nieuweschans

Thema: DVC: Dorpsverenigingen, -visies, -ontmoetingscentra

Bad Nieuweschans maakt Dorpsvisie gereed voor nieuwe Omgevingswet

Met ingang van 1 januari 2022 treedt de zogenaamde 'Omgevingswet' in werking. In plaats van landelijke, provinciale en gemeentelijke politieke visies, die werken met 'bestemmingsplannen', komt de nadruk te liggen op wat de bewoners van een bepaalde omgeving zelf graag zouden zien gebeuren (ook wel bekend als de 'dorpsvisie' of 'omgevingsvisie'). In 2019 werden er informatieavonden en trainingen over georganiseerd, bijvoorbeeld in de Cazemierboerderij in Tolbert, op 4 juni 2019. Centraal stond de 'dorpsvisie' in relatie tot de nieuwe wet. De organisatie lag in handen van de drie noordelijke dorpenkoepels Groninger Dorpen, BOKD en Doarpswurk.

Met vooruitziende blik heeft de gemeente Oldambt reeds in 2017 de Omgevingsvisie vastgesteld na overleg met bewoners en stakeholders. De uitkomsten van deze sessies werden vergeleken met de reeds bestaande bestemmingsplannen van de gemeente. Dit heeft er uiteindelijk toe geleid dat Bad Nieuweschans als pilot mocht dienen voor de nieuwe Omgevingswet.

<https://groningerdorpen.nl/nieuws/cursus-de-nieuwe-omgevingswet-en-de-dorpsvisie/>

Dorp: Baflo

Thema: Energie, economie, vervoer

Baflo – Vrijwillige verkeersregelaars helpen bij dorpsevenementen

Dorpsevenementen kunnen niet meer bestaan zonder de inzet van vrijwilligers, weet vrijwel iedere Groningse dorpsbestuurder. Zo ook in Baflo. Bijvoorbeeld bij de verkeersregelaars van Baflo, die bestaat uit een enthousiaste groep verkeersregelaars die vooral ingezet wordt tijdens evenementen om de verkeersveiligheid te regelen. De vrijwilligers moeten 18 jaar of ouder zijn en moeten een diploma halen dat door e-learning thuis kan worden verkregen, waarna de politieacademie een ondertekende instructieverklaring uitvaardigt en de vrijwilliger kan beginnen.

[Bruisend Baflo: vrijwilligers](http://www.bruisendbaflo.nl/programma/vrijwilligers/)

<http://www.bruisendbaflo.nl/programma/vrijwilligers/>

Dorp: Borgercompagnie

Thema: Dorpsverenigingen, -visies, -centra

Kantine voetbalvereniging wordt dorpshuis Borgercompagnie

Borgercompagnie, een karakteristiek lintdorp in de Veenkoloniën met een kleine vijfhonderd inwoners, heeft het de afgelopen decennia niet gemakkelijk gehad: biovergisting en bodemdaling – onder andere door zoutwinning – zorgden voor allerlei problemen in het dorp. Bovendien verdween de school enige jaren geleden, net als het dorpscafé. En ook de voetbalclub hield in 2018 op te bestaan. Om toch een laagdrempelige ontmoetingsplek te behouden, besloot een groepje actieve dorpsbewoners de kantine van de voetbalvereniging om te bouwen tot *dörpshoes*. Daarvoor werd een stichting opgericht onder de vleugels van de dorpsvereniging, een plan uitgeschreven, sponsors gezocht en een vrijwilligersorganisatie opgetuigd. De stichting won met dit initiatief in 2020 de eerste prijs van Vrijwilligers Bedankt! voor deze ‘nieuwe huiskamer’ van het dorp.

De voormalige voetbalkantine werd hiertoe omgebouwd om als openbare dorpsruimte te kunnen functioneren. Tegelijkertijd willen de initiatiefnemers dat het gebouw toekomstbestendig gemaakt wordt, door het pand goed te isoleren, van zonnepanelen te voorzien en een infraroodinstallatie te installeren. Ook ligt er een plan om het voormalige voetbalveld om te bouwen tot ijsbaan. Een woordvoerder: ‘Het resultaat van al onze inspanningen is een dorpshuis dat ervoor gaat zorgen dat Borgercompagnie niet in een slaapdorp verandert.’

Bronnen:

> Menterwolde info – Kantine v.v. Borgercompagnie wordt dorpshuis:

<https://www.menterwolde.info/regio/veendam-pekela/kantine-v.v.-borgercompagnie-wordt-dorpshuis>

> Kern met pit – Dorpshuis Borgercompagnie:

<https://www.kernmetpit.nl/Projecten+menu/ingeschreven+projecten+2020/1468247.aspx?t=Dorpshuis+Borgercompagnie>

> Dorpshuis Borgercompagnie wint 14e editie

Vrijwilligers Bedankt! in Veendam

<https://www.parkstadveendam.nl/node/27354>

Dorp: Den Andel

Thema: Dorpsverenigingen, -visies, -centra

Dorpsbelangenvereniging Den Andel wordt netwerkorganisatie

In 2017 kreeg de Dorpsbelangenvereniging Den Andel een nieuwe voorzitter en die pleitte ervoor om van de vereniging een netwerkorganisatie te maken. 'Iedereen met een bepaalde passie moet iets kunnen doen en betekenen in Den Andel', zei de voorzitter. 'Dat is het uitgangspunt: zoveel mogelijk mensen mee laten doen.' De meeste dorpsbewoners waren het met die visie eens en sindsdien heet Dorpsbelangen ook wel 'Netwerk Den Andel'.

In de praktijk betekent deze koerswijziging dat bewoners van Den Andel die ideeën of plannen hebben zelf aan de slag gaan om deze te realiseren. Dorpsbelangen ondersteunt dit met advies, netwerkconnecties en beschikbare publiciteitsmiddelen zoals de website en de dorpskrant. 'Heb je klachten over het verkeer? Formeer maar een werkgroep. Degene die er het meeste last van hebben, moeten maar die werkgroep op gaan richten. Dan moet je draagkracht zien te krijgen, samen met ons.'

Toen twee bewoners bijvoorbeeld aankwamen met het idee om het voormalige voetbalveld om te zetten in een Dorpstuin (Dorpsmoestuin), ondersteunde Dorpsbelangen dit van harte, maar de verantwoording voor de uitvoering en de exploitatie bleef bij de initiatiefnemers.

'Het bestuur van deze vereniging wordt dan ook iedereen die actief een bijdrage levert aan een van de thema's. De thema's of interessegroepen bestaan uit minimaal 2 mensen die een onderwerp op basis van ieders talent, passie en interesse invullen. Deze personen zijn zagezegd verantwoordelijk voor hun thema binnen het netwerk. Dat kan betekenen dat ze actief een trekkersrol vervullen of meer op de achtergrond doorverwijzen naar de juiste spelers binnen het netwerk die wellicht met een idee verder kunnen gaan. Ieder zal het op zijn eigen wijze vervullen en hierin is samenwerking en communicatie de crux. De groepen komen, indien gewenst, maximaal 4 tot 5 keer per jaar bijeen om uit te wisselen wat er speelt zoal speelt. Daarnaast is het dorpsportaal het centrale punt binnen alle communicatiestromen.'

Dorpsbelangen/Netwerk Den Andel <http://nieuw.denandel.nu/over-den-andel/dorpsbelangen-netwerk-den-andel/>

Groninger Dorpen: een nieuwe rol voor Dorpsbelangen

<https://groningerdorpen.nl/nieuws/een-nieuwe-rol-voor-dorpsbelangen/>

Sfeerverslag Dorpshuizen <https://groningerdorpen.nl/nieuws/sfeerverslag-dorpshuizenexcursie-hoe-doen-ze-dat-toch/>

Dorp: Den Andel

Thema: Landschap, recreatie, cultuur

Vogelkijkhut Den Andel ondersteunt met Dorpsbudget

Werkgroep 'De Oude Weer' uit Den Andel had een idee om een vogelrijke plek vlak bij het dorp in te richten met een vogelkijkhut. De plek, dichtbij de vloeivelden van aardappelzetmeelfabriek Rixona, ligt bij een voormalige getijdengeul, trekt veel verschillende watervogels aan en was al langer een bekende vogelspotplek. Maar dankzij subsidie van de gemeente het Hogeland kon de vogelkijkhut worden gerealiseerd.

Om dit voor elkaar te krijgen werkten de leden van de werkgroep samen met Staatsbosbeheer, Rixona en de gemeente het Hogeland. Plannen werden gemaakt en uitgewerkt, vergunningen werden aangevraagd en subsidies aangevraagd (onder andere bij het Leefbaarheidsfonds). Op 16 april 2021 kon de Vogelkijkhut opgesteld worden, zij het met gepaste maatregelen, vanwege de coronapandemie.

Bronnen

[Opening Vogelkijkhut in natuurgebied De Oude Weer in Den Andel](https://omroepethogeland.nl/2021/04/09/opening-vogelkijkhut-in-natuurgebied-de-oude-weer-in-den-andel/)

<https://omroepethogeland.nl/2021/04/09/opening-vogelkijkhut-in-natuurgebied-de-oude-weer-in-den-andel/>

[De Vogelkijkhut staat er.](https://www.denandel.nu/uncategorized/de-vogelkijkhut-staat-er/) <https://www.denandel.nu/uncategorized/de-vogelkijkhut-staat-er/>

Dorp: Den Andel

Thema: Dorpsverenigingen, -visies, -centra

Oude school De Holm wordt dorpsontmoetingscentrum Den Andel

In de zomer van 2015 sloot De Holm in Den Andel voorgoed zijn deuren: met 9 leerlingen was de basisschool te klein om te overleven. Met het wegvallen van de school, viel ook een belangrijke ontmoetingsplek van het dorp weg. 'Hier kwamen we elkaar allemaal tegen. De ouders, leerlingen, leerkrachten,' memoreerde een inwoner in het *Dagblad van het Noorden*. Twee bezorgde inwoners probeerden dat saamhorigheidsgevoel weer terug te krijgen door de school om te vormen tot een 'dorpsontmoetingscentrum'. En dat lukte, in 2017

Het nieuwe ontmoetingscentrum in de oude school bevat onder andere een pop-up-winkel ('H'Andel') waar dorpsgenoten hun zelfgemaakte sokken, mutsen, bonbons en hun tweedehands spullen kunnen verkopen, een fitness- en yogaruimte, een ontmoetingstafel en ook worden hier regelmatig 'dorpsmaaltijden' geserveerd die – zeker in de coronatijd – gretig aftrek vonden. Op het schoolplein worden plantjes van de naburige Dorpstuin verkocht en op zaterdag wordt er ook brood, koekjes en banket gebakken door bakker Rob in zijn speciale houtoven.

Voordat dit alles uitgevoerd kon worden, moest er heel wat gebeuren. De school werd na de sluiting door de toenmalige gemeente Winsum voor een symbolisch bedrag verhuurd, maar er gingen stemmen op om het pand te verkopen. Daarop richtten de initiatiefnemers een stichting op, begonnen een (zeer succesvolle) crowdfundingactie onder de dorpeligen, zochten sponsors en schreven diverse fondsen aan. Het uiteindelijke aankoopbedrag werd bovendien door de gemeente verlaagd, zodat het gebouw kon worden aangekocht door de stichting. Op 28 november 2018 werd de koop van de voormalige school officieel. 'De initiatiefnemers hebben van de Holm een ontmoetingsplek gemaakt waar veel inwoners graag even langslopen om met een kopje thee of koffie even bij te praten', zei de toenmalige wethouder. 'Opvallend is dat ook mensen die je bij andere activiteiten nooit ziet, hier aanschuiven. De Holm is daarmee in korte tijd een onmisbare voorziening geworden.'

Bronnen:

[De Holm](http://deholm.net/): <http://deholm.net/>

[RTV-Noord: Den Andel mag voormalig schoolgebouw kopen van gemeenteraad](https://www.rtvnoord.nl/nieuws/200162/Den-Andel-mag-voormalig-schoolgebouw-kopen-van-gemeenteraad) – <https://www.rtvnoord.nl/nieuws/200162/Den-Andel-mag-voormalig-schoolgebouw-kopen-van-gemeenteraad>

Fonds Nieuwe Doen: Den Andel De Holm –

<https://www.fondsnieuwedoen.nl/case/de-holm/>

Dorp: Doodstil, Eppenhuizen, Zandeweer

Thema: DVC - Dorpsverenigingen, -visies, -ontmoetingscentra

Doodstil, Eppenhuizen, Zandeweer: dorpsbelangenvereniging verenigt buurdorpen

De buurdorpen Zandeweer, Doodstil en Eppenhuizen hadden lange tijd geen belangenvereniging voor hun dorpen. Omdat ook in deze drie dorpen onder Uithuizen bevingen, schade-herstel en versterkingen aan de orde van de dag waren, vroeg de gemeente om een aanspreekpunt in de dorpen – een vereniging die de dorpsbevolking representeerde en waarmee overlegd kon worden. Want zonder belangenorganisatie is het lastig onderhandelen en worden kansen gemist, wist men. Enkele dorpsgenoten – waaronder de beheerder van het dorpshuis – pakten de handschoen op en peilden de stemming bij de bestaande verenigingen van de drie dorpen. Allemaal stemden ze in met het plan. Daarna werd een dorpsvisie geformuleerd waarmee de dorpelingen hun ideeën over de toekomst van het dorp uiteenzetten. In juli 2018 was het zover en werd deze dorpsvisie gepresenteerd in dorpshuis het Klokhoes. De drie dorpen konden weer naar de toekomst kijken – maar nu gezamenlijk – en gemeentes en andere instanties hadden een aanspreekpunt.

Een van de eerste dingen die de Dorpsbelangenvereniging Zandeweer, Eppenhuizen en Doodstil deed was een vraag stellen aan het Centrum Groninger Taal & Cultuur (CGTC) of het mogelijk was het Gronings bij kinderen te stimuleren. Daar kwam uiteindelijk het project 'Van Old naar Jong' uit voort, een onderwijsgame die ondersteunt werd door Google. De bedoeling van deze game is om basisschoolkinderen op een laagdrempelige en moderne manier in contact te brengen met het Gronings.

Bronnen

Dorpsbelangen Zandeweer, Eppenhuizen, Doodstil (Facebook):

<https://www.facebook.com/dorpsbelangenZED/>

Winsum Nieuws – Dorpsvisie Zandeweer-Eppenhuizen-Doodstil bekend:

<https://winsum.nieuws.nl/nieuws/20180719/dorpsvisie-zandeweer-eppenhuizen-doodstil-bekend/>

RUG – Google steunt Groningse onderwijsgame:

<https://www.rug.nl/news/2019/07/google-steunt-groningse-onderwijsgame>

Dorp: Engelbert

Thema: Zorg, onderwijs, ondersteuning

Bewoners Engelbert behouden hun dorpsschool dankzij protest en plannen

De Onderwijs Organisatie Groningen liet in een brief weten dat de dorpsschool te Engelbert sluiten. Er zou een nieuwe school in Tersluis (Meerstad) komen. Ouders van schoolgaande kinderen waren verbijsterd – en eigenlijk het hele dorp – en richtten de werkgroep *Behoud School Engelbert* op. Hoewel het een conflict tussen de ouders en de onderwijsorganisatie betrof, bemoeide de wethouder en het gemeentelijke apparaat zich er actief mee. De gemeente, de onderwijsgroep en leden van de werkgroep onderzochten daarop de toekomst van de school met behulp van specialisten en uiteindelijk kwam men gezamenlijk tot de conclusie dat er een solide basis voor de school is – en blijft. De school verdween niet, maar kreeg zelfs een nieuw onderkomen, zoals de ouders ook hadden voorgesteld, op het terrein van het Multifunctioneel Centrum (MFC).

Bronnen

Oog: Engelbert in verzet tegen sluiting dorpsschool

<https://www.oogtv.nl/2017/12/engelbert-in-verzet-tegen-sluiting-dorpsschool/>

GIC: Nieuwbouw school Engelbert bij MFC

<https://www.gic.nl/wonen/nieuwbouw-dorpsschool-engelbert-op-terrein-mfc>

Dorp: Garrelsw eer

BWV: Bouwen, wonen, versterken

Actiegroep Garrelsw eer probeert tweedeling tegen te gaan en veiligheid te vergroten

Garrelsw eer, aan het Damsterdiep, heeft ruim 250 woningen en ligt middenin het bevinggebied. Bijna geen enkel huis in het dorp is het laatste decennium schadevrij gebleven. Toch worden er, dankzij allerlei voor de dorpsbewoners ondoorzichtige analyses en protocollen, sommige huizen wel verstevigd en andere niet – soms zelfs in dezelfde straat of van hetzelfde type. Die aanpak leidt tot een tweedeling in het dorp. Een aantal verontruste burgers van Garrelsw eer richtte daarom het Actieteam Aardbeving Garrelsw eer (A.A.G.) op, dat een stem geeft aan huiseigenaren en huurders die ongelijkheid en vaagheid proberen te bestrijden. 'Het ene huis wel en het andere niet, komt niet overeen met de werkelijkheid,' zegt een woordvoerder van het Actieteam Aardbeving Garrelsw eer. 'Bijna alle huizen in Garrelsw eer hebben schade.'

Kernvraag is volgens hen waarom sommige panden als veilig worden aangemerkt en anderen niet. En waarom verschil tussen huur- en koopwoningen? 'De één is heel tevreden met de versterking van zijn of haar woning. De ander zit in de problemen, omdat zijn of haar huis nog niet wordt versterkt', vertelde een inwoner aan een verslaggever van het *Dagblad van het Noorden*. 'Daarnaast hebben ze ook nog eens last van alle werkzaamheden van woningen die wel versterkt worden.'

Zo leidt de huidige versterkingsaanpak voor extra problemen. Wie schade aan zijn huis heeft en daarna de woningen van zijn bure n versterkt ziet worden, heeft dubbel pech. De toenmalige burgemeester zag dit ook: 'Het slechtste wat we kunnen doen, is de solidariteit die er onderling in de dorpen is, doorbreken.'

In het manifest van de groep staat duidelijk waarom A.A.G. voor deze aanpak kiest: 'Wij willen dat héél ons dorp versterkt wordt op een menselijke manier, zonder onnodige extra overlast voor onze inwoners. Want de aardbevingsproblematiek is al verdrietig genoeg en wij willen niet dat de versterking zorgt voor nog meer verdriet in ons dorp!'

Bronnen:

> Garrelsw eer Info – Actieteam Aardbevingen Garrelsw eer:

<http://www.garrelsw eerinfo.nl/index.php/verenigingen/dorpsbelang/actieteam-aardbevingen-garrelsw eer>

> RTV Noord – Garrelsweer; versterking splijt ons dorp:

<https://www.rtvnoord.nl/nieuws/208675/Garrelsweer-Versterking-splijt-ons-dorp>)

> Garrelsweer versterkt: https://www.loppersumversterkt.nl/loppersum-versterkt/garrelsweer_42332/

Dorp: Garsthuizen en Startenhuizen

Thema: Dorpsverenigingen, -visies, -ontmoetingscentra

Garsthuizen en Startenhuizen gebruiken enquête voor toekomstvisie

In 2020 vroeg de gemeente Loppersum aan de Vereniging Voor Volksvermaken en Dorpsbelangen (VVV/D) van Garsthuizen en Startenhuizen om een nieuwe dorpsvisie op te stellen. Dat was nodig, vond men, omdat de toenmalige dorpsvisie over de periode 1996- 2000 ging. In de nieuwe dorpsvisie konden de dorpsbewoners aangeven wat er in hun ogen de komende jaren moet gebeuren om Garsthuizen en Startenhuizen leefbaar te houden en eventueel te verbeteren.

Een enquête over de toekomst van de dorpen werd door maar liefst 85 dorpsbewoners ingevuld – en dat op een bevolking die iets meer dan 200 bewoners boven de 12 jaar telt. 'Bewoners van beide dorpen kijken tevreden terug naar de activiteiten die tussen 2010-2020 in Garsthuizen en Startenhuizen door de verenigingen werden georganiseerd. Natuurlijk is niet iedereen uit het dorp betrokken. Dat hoeft ook niet. Wel was- en is het wenselijk dat mensen meedoen, in welke mate dan ook, zo gaven inwoners aan. De reuring in het dorp is namelijk een belangrijk onderdeel van de leefbaarheid. Een minder mooie ontwikkeling, zo geven dorpsbewoners aan is het afbreken van de kerk.' (...) 'Het project biedt aanknopingspunten om met een hernieuwde energie en (hopelijk) meer vrijwilligers in de toekomst het dorp leefbaar te houden.'

De nieuwe dorpsvisie is niet alleen van belang voor het dorp zelf en voor de dorpsbelangen, maar ook voor de gemeente, als leidraad voor de toekomst. Dat de dorpsvisie van grote waarde kan zijn, bleek volgens een woordvoerder uit het feit dat er mede dankzij de vorige dorpsvisie veel zaken in Garsthuizen zijn gerealiseerd, 'zoals het opknappen van het dorpsplein, nieuwe lantaarns en herstel van het Coolmanspad'.

Bronnen

Nieuwe dorpsvisie Garsthuizen: <https://www.garsthuizen.info/vvvd/dorpsvisie/>
Dagblad van het Noorden: Garsthuizen: <https://dvh.nl/groningen/In-Garsthuizen-kun-je-samen-dingen-doen-maar-wordt-je-er-niet-op-aangerekend-als-je-niet-meedoet-25210420.html>

Dorpsvisie Garsthuizen Startenhuizen (PDF): <https://www.garsthuizen.info/wp-content/uploads/2019/11/Dorpsvisie-Garsthuizen-Startenhuizen-2020-2030.pdf>

Steekwoorden

Enquête, Dorpsvisie, Leefbaarheidsfonds

Dorp: Grijpskerk

Thema: Dorpsverenigingen, -visies, -centra

Dorpsbelangen en Coöperatie Grijpskerk Verbonden verhogen samen leefbaarheid

Twee instanties houden zich bezig met de leefbaarheid van Grijpskerk. Dorpsbelangen Grijpskerk is sinds jaar en dag de schakel tussen dorp en gemeente en houdt zich bezig met woningmarkt, scholen, buurt- en jeugdwerk en evenementen. Dorpscoöperatie [Grijpskerk Verbonden](#) – opgericht in 2017 – wil de burgerkracht versterken, de zorg ondersteunen, de verbinding tussen bewoners versterken en activiteiten ontwikkelen ten goede van de leefkwaliteit in het dorp. Ook heeft de coöperatie een dorpsloket geopend. Omdat er vaak enige overlap was tussen de activiteiten van de organisaties stemden ze al wat vaker af, maar door het ontstaan van de gemeente Westerkwartier werd dit helemaal noodzakelijk. In 2018 werd bekend dat de gemeente Zuidhorn op zou gaan in Westerkwartier – een grote gemeente waar maar liefst 41 dorpen onder zouden vallen. Daarop besloten de twee Grijpskerkse organisaties om de samenwerking nog verder te versterken, met onder andere vaste vergadermomenten en het gezamenlijk in kaart brengen van de belangen van dorpingen. ‘Alleen ga je sneller, samen kom je verder’, was het motto van deze samenwerking. Dit resulteerde in 2019 in het dorpsmanifest [Grijpskerk – trots en betrokken](#).

Het dorpsmanifest wees op meerdere aandachtspunten, met als voornaamste punt het gebrek aan nieuwbouw in Grijpskerk. Om bij dit soort zaken en in het algemeen de nieuwe grote gemeente eensgezind te woord te kunnen staan, begonnen de twee Grijpskerkse organisaties daarom met fusiegesprekken in 2019. Om dit uit te werken, hebben ze een werkgroep in het leven geroepen. Ook is er interesse in een dorpsraad die de belangen van alle inwoners zal behartigen.

Bronnen

Recent artikel met betrekking tot fusie

<https://ingrijpskerk.nl/2020/06/09/samen-sterk-voor-de-belangen-van-grijpskerk/>

Overzichtelijk stuk over samenwerking tussen dorpsbelangen en coöperatie

Grijpskerk

<https://grijpskerkverbonden.nl/dorpsbelangen/>

Artikel over dorpsmanifest met interview van betrokkene Roelof Bosma

<https://destreekkrant.nu/inwoners-grijpskerk-blij-met-eigen-dorpsmanifest/>

Contacten voor verdere informatie

Dorpsbelangen Grijpskerk

Contactformulier: <https://ingrijpskerk.nl/contact/>

Facebook voorzitter Johan Stevens: <https://www.facebook.com/profile.php?id=100004597057330>

Dorpscoöperatie Grijskerk Verbonden

Contactformulier: <https://grijpskerkverbonden.nl/contact-bestuur/>

LinkedIn voorzitter Joke Kraakman:

<https://www.linkedin.com/in/jokekraakman/?originalSubdomain=nl>

Dorp: Harpel

Thema: Zorg, onderwijs, ondersteuning

Bewoners Harpel ruimen op burendag dorp op

Bewoners van het dorp Harpel – nabije Vlagtwedde – ruimen op ‘noaberdag’ (burendag) gezamenlijk hun dorp op. Ze verzamelden zwerfafval, maakten de parkeerplaats en de bankjes schoon, snoeiden overtollig hout, veegden het schoolplein en reinigden speeltoestellen. Dit alles in het kader van burendag waarvoor de gemeente (Vlagtwedde) een prijs in het vooruitzicht had gesteld voor het sterkste en leukste idee. Het naburige Sellingen kwam heel ver met een actie waarbij overal in het dorp bloemen werden gepoot, maar de schoonmaakactie in Harpel werd beloond met de hoofdprijs van 500 euro.

Harpel kent een lange traditie van op noaberschap gegroundveste activiteiten, zoals herfstfairs, koningsdagen, buurtbarbeques, paasbrunches, rommelmarkten, stampotwandelingen, straatvoetbal, exposities, straat- en buurtconcerten van de muziekverenigingen en donateursavonden.

<https://dvhn.nl/archief/Inwoners-Harpel-maken-hun-dorp-schoon-20741953.html?override=web>

Dorp: Harpel

Thema: Energie, economie, vervoer

Zonnepark Vlagtwedde zorgt voor onrust bij burgers Harpel

‘Het grootste zonnepark van Nederland’ werd Zonnepark Vlagtwedde bij de opening in 2020 genoemd. Maar niet iedereen was het daar mee eens – en zeker niet de inwoners van het Groninger dorp Harpel dat sindsdien op de 25 hectare zonnepanelen moest uitkijken. In 2018 waren al enkele bewoners van Harpel naar de rechter gestapt omdat ze het niet eens waren met de gemeente (Vlagtwedde) over de aanleg van dit grootschalige zonnepark met 320.000 panelen. Het jaar daarvoor had de gemeente groen licht gegeven, maar twee bewoners schrokken pas echt toen er een voorlichtingsavond werd gehouden waarin voor het eerst te zien was wat voor consequenties een dergelijk grootschalig project – 280 voetbalvelden groot – op het landschap heeft. ‘Toen de eerste schets op de mat plofte dachten we dat het ging om een kleinschalig project. Op de inloopavond schrokken wij ons een hoedje. Dit project is veel te groot’, zei de buurtbewoner tegen de rechter. De gemeente vond dat ze de procedure volledig hadden doorgelopen en juist georganiseerd, en moest dit voor de rechtbank beargumenteren. Uiteindelijk ging de constructie van het zonnepark gewoon door.

Naast het zonnepark is inmiddels wel een blauwe bessenteelt gerealiseerd van ongeveer 25 hectare. Deze bessengaard is volgens de zonneparkbeheerder niet alleen goed voor de werkgelegenheid, maar ook voor de met uitsterven bedreigde bijen die de bessen bestuiven. ‘De bloemenweide van 4 hectare zorgt ervoor dat er insecten worden aangetrokken, waardoor er op termijn meer biodiversiteit ontstaat.’

Zonnepark Vlagtwedde <https://www.powerfield.nl/project/vlagtwedde/>
RTV-Noord Nipte meerderheid stemt voor zonnepark bij Harpel
<https://www.rtvnoord.nl/nieuws/183795/Nipte-meerderheid-stemt-voor-zonnepark-bij-Harpel>

Dorp: Heiligerlee/Veendam

Thema: EEV: Energie, economie, vervoer

Snuffelshop Heiligerlee probeert met crowdfundingactie overeind te blijven

De Snuffelshop Heiligerlee dreigde in 2021 om te vallen, onder andere vanwege de coronaperikelen, waarop dorpsgenoten een crowdfundingactie begonnen. De kringloopwinkel – een initiatief van twee dorpsbewonersstichting, verenigd in stichting de Eerste Hulp – vervult volgens velen een belangrijke sociale rol in de omgeving. De winkel wordt vaak omschreven als een ‘steunpilaar’ voor het dorp en staat bekend om de warme huiselijke sfeer. Naast de 22 vrijwilligers vinden ook de bezoekers van de winkel een luisterend oor bij de initiatiefnemers en bij elkaar. Helaas ontving de kringloopwinkel sinds eind 2020 geen inkomsten meer, vanwege de corona-maatregelen en viel de stichting ook tussen wal en schip wat betreft subsidies en corona-compensaties omdat het geen officiële winkel was. Toen er stemmen opgingen om de Snuffelshop financieel te ondersteunen, besloot ook de Bewonersraad Kracht van de Veenkoloniën de crowdfundingactie er zijn schouders onder te zetten.

Bronnen:

[Kracht van de Veenkoloniën over de omvallende Snuffelshop.](https://www.krachtvandeveenkolonien.nl/de-snuffelshop-dreigt-om-te-vallen/)

<https://www.krachtvandeveenkolonien.nl/de-snuffelshop-dreigt-om-te-vallen/>
[Doneeractie Snuffelshop](https://www.doneeractie.nl/steun-onze-non-profit-stichting-eerste-hulp/-49263?fbclid=IwAR2A65VAbqc-UeitRsAyIrQdadkBNJerU4tLfzA-E5azhTewfZqyF9R98gc) <https://www.doneeractie.nl/steun-onze-non-profit-stichting-eerste-hulp/-49263?fbclid=IwAR2A65VAbqc-UeitRsAyIrQdadkBNJerU4tLfzA-E5azhTewfZqyF9R98gc>

Bronnen

Site dorpszorg Ulrum

<http://www.dorpszorgulrum.nl/>

Visie DörpsZörg Ulrum

http://www.dorpszorgulrum.nl/wp-content/uploads/2015/04/Boekje-visie-dorpszorg-Ulrum_small.pdf

Artikel ontmoetingscentrum Ulrum

<https://www.kansrijkgroningen.nl/praktijkvoorbeelden/ontmoetingscentrum-ulrum>

Verdere informatie: Hans van der Heide

Telefoon: 06-12858038

Email: hans.vanderheide@nlzve.nl

Dorp: Hongerige Wolf en Ganzedijk

Thema: DVC: Dorpsverenigingen, -visies, -ontmoetingscentra

Buurthuis Hongerige Wolf en Ganzedijk: huiskamer van het dorp

In het voorjaar van 2021 kregen Hongerige Wolf en Ganzedijk een gezamenlijk, duurzaam buurthuis dat vrijwel geheel energieneutraal is, dankzij zonnepanelen, een goede isolatie en een waterpomp. Het gebouw werd gerealiseerd door Stichting Beheer Buurtvoorziening Ganzedijk, in samenspraak met de vereniging voor dorpsbelangen. Vrijwilligers legden de vloer, verfd en bouwden de bar, volgens een woordvoerder en dit zorgde voor veel saamhorigheid in coronatijd. Het nieuwe gebouw zal gebruikt worden voor 'welzijnswerk, toeristische informatie en een loket voor gemeentelijke diensten'. Het gebouw is de huiskamer van het dorp en is te vinden aan de hoek van de Remmersweg en de Ganzedijk.

Op de achtergrond speelde dat een deel van Ganzedijk platgegooid dreigde te worden. Gezamenlijk werd besloten om die achteruitgang te stoppen, onder andere door het bouwen van een buurthuis waarvoor de gemeente grond beschikbaar stelde. Daarnaast werden ook plannen ontwikkeld voor een minicamping, camperplaatsen en een toeristisch informatiepunt over De Dollard en Werelderfgoed Waddenzee.

Naast de bijdrage van de gemeente Oldambt kwam er ook financiële steun van de Energiecoöperatie Oldambt, het Waddenfonds, het Budget Lokale Innovaties en de Provincie Groningen. In 2018 waren Ganzedijk en Hongerige Wolf onderdeel van een project voor de Prix de Rome.

Bronnen:

[Groningen dorpen: Ganzedijk en Hongerige Wolf hebben nieuw buurthuis.](https://groningerdorpen.nl/nieuws/de-dorpen-ganzedijk-en-hongerige-wolf-hebben-een-nieuw-buurthuis/)

<https://groningerdorpen.nl/nieuws/de-dorpen-ganzedijk-en-hongerige-wolf-hebben-een-nieuw-buurthuis/>

[Buurthuis voor Ganzedijk en Hongerige Wolf](https://www.leaderoostgroningen.nl/projecten/nieuwbouw-buurthuis-voor-ganzedijk-en-hongerige-wolf)

<https://www.leaderoostgroningen.nl/projecten/nieuwbouw-buurthuis-voor-ganzedijk-en-hongerige-wolf>

[RTV Noord: Hongerige Wolf en Ganzedijk werken aan warm welkom.](https://www.rtvnoord.nl/nieuws/214191/Van-eenzame-oudere-tot-toerist-Hongerige-Wolf-en-Ganzedijk-werken-aan-warm-welkom)

<https://www.rtvnoord.nl/nieuws/214191/Van-eenzame-oudere-tot-toerist-Hongerige-Wolf-en-Ganzedijk-werken-aan-warm-welkom>

[RTV-Noord: Creatieve koppen hebben grootse plannen voor Hongerige Wolf en Ganzedijk](https://www.rtvnoord.nl/nieuws/200196/creatieve-koppen-hebben-grootse-plannen-voor-hongerige-wolf-en-ganzedijk) <https://www.rtvnoord.nl/nieuws/200196/creatieve-koppen-hebben-grootse-plannen-voor-hongerige-wolf-en-ganzedijk>

Dorp: Hoogezand

Thema: Landschap, recreatie & cultuur

Gorechtpark Hoogezand wordt dankzij Stem voor Midden-Groningen verbeterd

De gemeente Midden-Groningen riep vanaf 2020 dorps- en wijkbewoners op om plannen in te dienen om hun eigen omgeving te verbeteren. 'Jij als inwoner, vereniging of organisatie mag ideeën indienen die jouw buurt, wijk of dorp mooier, leuker, veiliger, duurzamer of socialer maken. Daarna mogen de inwoners hier op stemmen. Alles gaat via de website.'

De gemeenteraad stelde maximaal € 20.000 beschikbaar uit het budget van het Nationaal Programma Groningen voor de ideeën die na de stemming in de top vijf staan. Veel plannen bleken echter nog niet goed genoeg, vond de gemeenteraad. Voor het Gorechtpark in Hoogezand werden bijvoorbeeld meerdere plannen ingediend, die allemaal nog gebreken hadden. Er werd daarna budget vrijgemaakt bij de gemeente om deze plannen uit te werken, zodat ze later wel gehonoreerd zouden kunnen worden. Daarbij werd er aangedrongen op samenwerking, bijvoorbeeld met scholen en ouders om te zorgen voor educatieve hoekjes in het park, in samenwerking met de Aletta Jakobsschool.

Bronnen

Hart voor Aigenhaid: <https://www.midden-groningen.nl/hart-voor-aigenhaid>

Stem van Midden-Groningen: <https://stemvan.midden-groningen.nl/>

RTV-Noord – Een goed idee is in Midden-Groningen 20.000 euro waard:

<https://www.rtvnoord.nl/nieuws/796587/een-goed-idee-is-in-midden-groningen-20000-euro-waard>

Steekwoorden

Gemeente

Partnerschap

Dorp: Kiel Windeweer

Thema: Landschap, recreatie, cultuur

Stop Zoutwinning! strijdt tegen milieuproblemen en bodemdaling rond Kiel-Windeweer

Een van de heikele kwesties die al langere tijd in Kiel-Windeweer speelt is de magnesiumzoutwinning van de firma NedMag, vlakbij de dorpen, die volgens velen voor bodemdaling en milieuproblemen zorgt. In het dorp – en enkele omliggende dorpen – is daarom de stichting Stop Zoutwinning opgericht, waar onder andere de bewonersgroep Borgercompagnie de schouders onder heeft gezet. ‘Nedmag wil nog meer zout gaan winnen in een regio die al ernstig te lijden heeft onder de gevolgen van de huidige mijnbouw. Beschadigde en verzwakte huizen, vervuiling van bodem, lucht en grondwater, ernstige geluidsoverlast en aantasting van woon- en leefklimaat, afwenteling van kosten op burgers en grote onzekerheid over de veiligheid.’

Dorpsbelangen Kiel-Windeweer ondersteunt deze groep. Een woordvoerder: ‘Wij gaan ervan uit dat iedereen dit in het dorp wel ondersteunt.’

Voorlopig heeft de protestgroep nog niet veel kunnen bereiken: NedMag heeft in april 2021 weer een vergunning gekregen om zout te winnen in de bodem rond Kiel-Windeweer. Een woordvoerder van de stichting: ‘Een zeer slecht besluit van het ministerie, niet verrassend, wel zeer teleurstellend. Zowel Nedmag als het ministerie hebben op geen enkele wijze aangetoond dat de zoutwinning veilig zou kunnen. En wij geloven ze allang niet meer op hun blauwe ogen.’

Bronnen:

Stop Zoutwinning. <https://www.stopzoutwinning.nl/>

Dorp: Kloosterburen

Thema: Zorg, onderwijs, ondersteuning

Klooster&Buren: zorgcoöperatie met vallen en opstaan

Klooster&Buren is een coöperatie van inwoners van de vijf dorpen Kloosterburen, Molenrij, Kleine Huisjes, Kruisweg en Hornhuizen. Een van de speerprojecten daarin was het woonzorgcentrum 't Olde Heem dat de plaats innam van het oude – gesloten – bejaardencentrum. De dorpscoöperatie nam het gebouw in 2016 over en bracht er nieuw leven in, met behulp van betaald personeel en vrijwilligers. Veertig appartementen werden sindsdien bewoond door ouderen en jongeren met een beperking. Bovendien is er een kinderopvang – iets wat ontbrak in het dorp. Maar een conflict zorgde voor opschudding en de zorg van het woonzorgcentrum kwam in andere handen.

Het grondidee van Klooster&Buren was en is dat er op een duurzame manier de leefbaarheid en vitaliteit in stand te houden van een dunbevolkt plattelandsgebied met een oude geschiedenis en veel tradities. 't Olde Heem is onderdeel van deze ontwikkeling. Het woonzorgcentrum werd een voorbeeldproject, kreeg internationale belangstelling en werd zelfs genoemd in een kersttoespraak van Koning Willem Alexander. Totdat eind 2018 het voltallige zorgpersoneel – zeventien mensen sterk – opstapte en een eigen vereniging – Loug Hogeland – oprichtte waardoor de zorg in het centrum geregeld kon worden. Volgens een woordvoerder vonden ze dat de coöperatie zich te veel bezighield met andere zaken en dat de zorg daardoor niet de juiste aandacht kreeg. De dorpscoöperatie was onaangenaam verrast. 'We doen veel dingen inderdaad, maar de zorg heeft bij ons altijd op nummer één gestaan,' was het commentaar.

Het conflict liep zo hoog op dat het op een zeker moment onduidelijk was aan wie de huur van het zorgcentrum moest worden betaald. Ook de gemeente maakte zich grote zorgen. 'Dit is zorg die via het persoonsgebonden budget is geregeld. Daar heeft de gemeente geen invloed op', zei de wethouder. 'We kijken mee naar de ontwikkelingen met de hoop dat de onrust zo spoedig mogelijk zal verdwijnen.' Advocaten stonden op scherp, een rechtszaak dreigde. Uiteindelijk stopte het hele zorgteam van Loug Hogeland en moest de dorpscoöperatie op eigen voet verder.

[RTV Noord – Dorpscoöperatie: we hebben dit niet zien aankomen](https://www.rtvnoord.nl/nieuws/203072/dorpscooperatie-klooster-and-buren-wij-hebben-dit-niet-zien-aankomen)

<https://www.rtvnoord.nl/nieuws/203072/dorpscooperatie-klooster-and-buren-wij-hebben-dit-niet-zien-aankomen>

[Dagblad van het Noorden: Wat ging er mis bij Klooster&Buren](https://dvh.nl/g groningen/Waar-ging-het-mis-bij-Klooster&Buren)

<https://dvh.nl/g groningen/Waar-ging-het-mis-bij-KloosterBuren-24038271.html>

[Advocaten rukken op in Kloosterburen](https://de-marne.nieuws.nl/knipsels/106989/de-advocaten-rukken-op-in-kloosterburen-in-conflict-rond-t-oldeheem/) [https://de-](https://de-marne.nieuws.nl/knipsels/106989/de-advocaten-rukken-op-in-kloosterburen-in-conflict-rond-t-oldeheem/)

[marne.nieuws.nl/knipsels/106989/de-advocaten-rukken-op-in-kloosterburen-in-conflict-rond-t-oldeheem/](https://de-marne.nieuws.nl/knipsels/106989/de-advocaten-rukken-op-in-kloosterburen-in-conflict-rond-t-oldeheem/)

Dorp: Kolham

Thema: Zorg, onderwijs, dorpsondersteuning

Bij Lang Leve Kolham helpen vrijwilligers ouderen

Vrijwilligersorganisatie *Lang Leve Kolham* ondersteunt oudere dorpsgenoten met boodschappen doen, medicijnen halen en het vervoer naar en van dokter of ziekenhuis. Een enquête wees uit dat er veel behoefte aan een dergelijke ondersteuning was bij de inwoners van Kolham, waarvan een derde boven de zestig is en het merendeel zelfs 70+. Ook andere projectideeën kwamen uit deze enquête voort.

Enkele initiatiefnemers, later verenigd in de commissie Leefbaarheid van Dorpsbelangen Kolham, zette een enquête uit onder de zestigplussers van Kolham en de uitkomsten daarvan werden door Vereniging Dorpsbelangen Kolham en stichting Plaatselijk Overleg Samenwerkende Ouderenorganisatie (POSO) Midden-Groningen, aangeboden aan de wethouder van de gemeente Midden-Groningen. Daaruit vloeiden een aantal projecten voort: een dorpsloket, een vrijwilligersnetwerk dat activiteiten zou organiseren en een onderzoek naar levensloopgeschikte woonvormen.

Vooraf het voorstel voor een op te zetten vrijwilligersorganisatie, onder de noemer 'Lang Leve Kolham', scoorde hoog. Ook werd een wandelgroep voor senioren opgericht – ondersteund door het Anjerfonds – maar die werd tijdelijk verstoord door de komst van het coronavirus. Tijdens de coronaperiode werden wel flyers verspreid, waarop de vrijwilligers van Lange Leve Kolham aanboden boodschappen te doen, medicijnen op te halen of ouderen te vervoeren naar dokter of ziekenhuis.

Bronnen

> Zorgzame dorpen: Lang Leve Kolham

<https://www.zorgzamedorpengroningen.nl/initiatieven/lang-leve-kolham/>

> Dagblad van het Noorden: Het Florida van Midden-Groningen wil een levensloopbestendig dorp worden

<https://www.dvhn.nl/groningen/Vergrijzend-Kolham-wil-een-volwaardig-dorp-blijven-24901391.html>

Dorp: Krewerd

Thema: Bouwen, wonen, versterken

Krewerd probeert cultuur van het dorp te behouden bij versterking dankzij samenwerking met architect

Het wierdendorp Krewerd, ruim veertig woningen groot, ligt middenin het schootsveld van de gasbevingen. Vrijwel alle huizen moeten versterkt worden. Dorpsbewoners wachtten echter niet af op de versterkingsoperaties-van-bovenaf, maar huurden een architect in zodat de regie over de versterkingsplannen kon worden behouden. Initiatiefnemer daarbij was de Dorpsvereniging Krewerd. Dit 'Experiment Krewerd' werd door de gemeente (Delfzijl) ruimhartig ondersteund en breidde zich allengs uit met verschillende deskundigen op het gebied van energietransitie, biodiversiteit, bouw, cultuurhistorie en sociologie. Uiteindelijk konden de burgers van Krewerd zelf hun keuze maken voor een eigen versterkings-verbeteringsplan, in samenwerking met een architect naar hun keuze. De individuele woningen worden daarbij ingebed in een integraal dorpsplan dat door de bewoners wordt opgesteld, samen met de architecten. 'We willen zelf bepalen hoe onze huizen worden versterkt en hoe ons dorp er in de toekomst uitziet,' vertelde een woordvoerder aan een verslaggever van *RTV-Noord*.

Aanleiding voor deze actie was dat de dorpingen vonden dat de bouwstijlen van het dorp, de 'gelaagdheid van de tijd' weerspiegelen, en dat deze gelaagdheid en variëteit zoveel mogelijk moest worden behouden. Bewoners zijn daarom de opdrachtgever van de plannen. In de versterkingsadviezen van destijds werden de ruimtelijke en sociale context niet of nauwelijks meegenomen, merkte een ingehuurde teamleider op. 'Een goede inbedding van de versterkingsopgave op stedenbouwkundig, landschappelijk, cultuurhistorisch en sociaal gebied, alsmede anticiperen op de krimp en de noodzakelijke energietransitie wordt gemist.'

Ook de ingehuurde architect vond dat de versterkingsaanpak 'van bovenaf' veel te veel in handen was geweest van constructeurs en aannemers, waardoor er 'alleen standaardnieuwbouwwoningen uit de catalogus van een aannemer' werden gebouwd. En dat zou het karakter van het unieke wierdendorp Krewerd wel heel erg aantasten. Een goed plan dat steunde op de ruimtelijke, historische en sociale analyses was daarbij van groot belang. 'Daarin kijken we wat het DNA is van het dorp. Bij nieuwbouw kan het er best anders uit gaan zien. Het kan best zijn dat er een nieuwe Groningse architectuur ontstaat,

die wel helemaal past in het dorp.'

Bronnen

> Experiment Krewerd: Aardbevingsdorp neemt heft in eigen handen:

<https://www.experimentkrewerd.nl/>

> RTV-Noord: Krewerd krijgt met voorrang versterkingsadviezen:

<https://www.rtvnoord.nl/nieuws/206788/Krewerd-krijgt-met-voorrang-versterkingsadviezen>

> ArchiScienza – Experiment Krewerd:

<https://www.archiscienza.nl/nieuws/algemeen/experiment-krewerd>

Dorp: Krewerd

Thema: Bouwen, wonen, versterken

Bevingsbestendige Groningse baksteen voor versterking Krewerd

De meeste huizen in het wierdedorp Krewerd zijn gebouwd met de typische Groningse rode bakstenen, maar deze blijken vaak niet aardbevingsbestendig te zijn. Steenstrips? Een aderlating voor een dorp dat door vrijwel iedereen als een prachtig, authentiek wierdedorp wordt gezien. Betrokken architecten bedachten daarom op verzoek van de bewoners een speciale steen die met een haak op een beugel wordt gehangen en daardoor geen specie of lijm nodig heeft. Bij een aardbeving scheuren deze muren niet. De woningen in het dorp hoeven daarom hun traditionele rode, Groninger baksteenkleur niet te verliezen.

Een goed ophangstelsel moet het sluitstuk vormen van dit Krewerder baksteenexperiment. Als dat lukt kunnen de stenen geproduceerd worden door een lokale baksteenfabriek in Oude Pekela. 'En de steen moet gemaakt worden van Groningse klei,' aldus de architect.

Bronnen:

> Dagblad van het Noorden – Nieuwe Krewerder Baksteen is aardbevingsbestendig:
<https://www.dvhn.nl/groningen/Nieuwe-Krewerder-baksteen-is-aardbevingsbestendig-25127379.html>

Dorp: Loppersum

DVC - Dorpsverenigingen, -visies, -ontmoetingscentra

Dorpsbelangen Loppersum wordt actieve netwerkorganisatie en spreekbuis van het dorp

Tot enkele jaren geleden was de Vereniging Dorpsbelangen Loppersum (VDL) een tamelijk kalme activiteitenvereniging, maar na de zoveelste beving bleek er behoefte aan een veel actievere netwerkorganisatie die de belangen van zoveel mogelijk Loppersumse verenigingen en burgers zou behartigen en die ook het aanspreekpunt kon zijn voor gemeente, bedrijfsleven en instanties. Dat was ook de wens van vele verenigingen en belangengroepen in het dorp. Een integrale dorpsvisie werd opgesteld en sindsdien speelt Dorpsbelangen een veel actievere en integrale rol in het dorp, ook als platform van vertegenwoordigers van verenigingen.

De eerste stap van de 'nieuwe' VDL was dat er geen lidmaatschapsgeld meer werd gevraagd, maar dat elke Loppersumse burger automatisch lid werd. Met steun van het Leefbaarheidsfonds werd vervolgens een integrale dorpsvisie opgesteld, samen met vele andere verenigingen en de steun van veel burgers. VDL werd actiever en zette zijn deuren open. In de eerste vergadering kwam bijvoorbeeld de moeizame verhouding met de woningbouwvereniging en de gemeente ter sprake. Uit het verslag: 'Jaap Meedema zegt dat VDL een gesprek heeft gehad en, door het nieuwe elan en de Dorpsvisie, weer aan tafel zit en serieus wordt genomen. De versterking is een bedreiging én een middel om doelen te bereiken.'

Vereniging Dorpsbelangen Loppersum <https://loppersum.jouwweb.nl/>

Lopsternijs: VDL ontwikkelt zich tot netwerkorganisatie

<https://www.lopsternijs.nl/2017/06/14/vereniging-dorpsbelangen-ontwikkelt-zich-tot-dorpsplatform/>

Dorp: Loppersum

Thema: EEV – Energie, economie, vervoer

Energiecoöperatie Loppersum LOPEC verbetert leefomgeving met zonnepanelen, windmolens en warmtenet

De Lopster Energie Coöperatie – in het voorjaar van 2016 opgericht – ging aanvankelijk uit van het idee om de zonnepanelen, die dankzij de bevestigsschadecompensatie op daken mochten worden geplaatst, niet her en der het dorp te laten ontsieren, maar op een groot gezamenlijk ‘zonnedak’ te plaatsen aan de rand van het dorp. Uit deze eerste ideeën, ondersteund door de Groninger Energiekoepel (GrEK) is sindsdien energiecoöperatie LOPEC gegroeid met een grote verscheidenheid aan energieprojecten en ideeën. De coöperatie heeft grote ambities en wil dat Loppersum uiteindelijk een energieneutraal dorp wordt. De initiatiefnemers en leden zijn daarom voortdurend op zoek naar nieuwe grote daken voor zonnepanelen. Verder is er, samen met de Hanzehogeschool, onderzoek gedaan naar de behoefte aan een elektrische deelauto. Ook brainstormen ze in samenwerking met gemeente en energie-bedrijven over de aanleg van een warmtenet, en faciliteren ze voorlichtingen over aardgasvrij wonen. Daarnaast proberen ze vooral kennis over energiewinning en -besparing in de omgeving van Loppersum te delen.

Ook werd een brainstorm georganiseerd over warmtenet en werd samengewerkt met een lokale bijenwerkgroep, die de leefomgeving wil verbeteren door op natuurlijke wijze gewasgroei te stimuleren. Die bijdrage was mogelijk door de samenwerking met energiebedrijf VanOns. Voor elke klant krijgt een dorp een bijdrage per jaar, te besteden aan duurzame initiatieven. Ondertussen deelt LOPEC haar kennis ook in de omgeving, met bijvoorbeeld Eenum en Wirdum.

Bronnen

Lopster Nijs – oprichting LOPEC

<https://www.lopsternijs.nl/2016/03/04/loppersum-heeft-z-n-eigen-energiebedrijf/>

Lopster Nijs – Plaatsing windmolens

<https://www.lopsternijs.nl/2018/07/31/lopec-windmolens-geplaatst-video/>

Lopster Nijs – Zonnedak geopend

<https://www.lopsternijs.nl/2017/05/20/zonnedak-lopec-geopend/>

Projectpagina LOPEC

<https://lopec.nl/projecten/>

Energie VanOns – pagina LOPEC

<https://energie.vanons.org/cooperaties/lopec/>

<https://www.dvhn.nl/groningen/loppersum/Inwoners-Loppersum-wel-te-porren-voor-het-delen-van-een-elektrische-auto-24831891.html>

Contacten voor verdere informatie

Mail LOPEC: info@lopec.nl

Bestuur LOPEC: <https://lopec.nl/bestuur/>

Tjitse Mollema (voorzitter)

Nicolette Scholten (secretaris)

Albert Hebels (penningmeester)

Martin Ettema (lid)

Eddie Rijnsewijn (lid)

Energie VanOns - <https://energie.vanons.org/bij-jou-in-de-buurt/>

Groninger Energie Koepel - <https://www.energieloket-groningen.nl/dienst/grek>

Dorp: Loppersum

Thema: ZOO Zorg, Onderwijs en ondersteuning

Zorgcoöperatie Loppersum: van computerhulp tot valpreventie

Zorgcoöperatie Loppersum werd in 2013 opgericht, na een voorbereiding van ruim twee jaar. De initiatiefnemers waren Lopsters die merkten dat in hun dorp veel behoefte was aan kleine en grote steun en zorg – vooral voor ouderen die nog thuis woonden. Niet door professionals, maar door vrijwilligers: dorpsgenoten. De leden helpen elkaar op allerlei gebied: van administratie tot vervoer, maar ook computerhulp, timmerklusjes, tuinklusjes, verstellwerk, televisie, elektra, installatie, radio en verstellwerkzaamheden. Daarnaast is er ook veel persoonlijke aandacht in de vorm van huisbezoek, samen wandelen of – wanneer nodig – sneeuwruimen. Inmiddels telt de zorgcoöperatie meer dan 800 leden die jaarlijks met elkaar een kleine tweehonderd hulpvragen hebben. Sinds juni 2018 maakt de coöperatie deel uit van de Projectgroep Pilot Wiemersheerd (PPW), samen met vertegenwoordigers van Zonnehuisgroep Noord, Woonzorg Nederland, NCG en de gemeente.

De vragen komen veelal binnen via de zorgtelefoon (bereikbaar van 10-12 u. 's ochtends), maar ook in onderling overleg. Verschillende werkgroepen organiseren de hulpvragen, doen de intake en proberen vraag en antwoord te koppelen. Leden kunnen ook vragen of er cursussen kunnen worden gegeven of ontwikkeld. Zo is er een cursus valpreventie georganiseerd. Verder worden er gezamenlijke maaltijden gekookt en genuttigd en is er elke donderdag in de bibliotheek een Open Inloop, waarbij er spelletjes gespeeld wordt, vragen gesteld en gesprekken gehouden, onder het genot van koffie of thee. In de zomer worden er vaak fietstochten georganiseerd en op 's woensdags jeu-de-boules gespeeld. Daarnaast is er ook een ontmoetingsgroep Levensthema's.

Het uitgangspunt van de 'ZcL' is: 'samen zorgen we voor elkaar'. Een paar uitgangspunten: elkaar leren kennen, modern nabuurschap, rechten voor oud en jong en het realiseren van woonvormen voor meerdere generaties. Een woordvoerder: 'Al deze vrijwilligers zorgen ervoor dat vele andere bewoners van het dorp kunnen rekenen op vervoer, klusjes in huis, sneeuwvrij houden van de stoep, bezoeken of boodschappen in huis.'

Bronnen:

Zorgcoöperatie Loppersum <https://www.zorgcooploppersum.nl/>

RTV-Noord – Veel belangstelling voor Zorgcoöperatie Loppersum:

<https://www.rtvnoord.nl/nieuws/125321/Veel-belangstelling-voor-Zorgcooperatie-Loppersum>

Zorgcoöperatie Loppersum: <http://www.zorgcooploppersum.nl>

Zorgzame dorpen Groningen: <https://www.zorgzamedorpengroningen.nl/>

Lopsternijs – Zorgcoöperatie Loppersum bedankt vrijwilligers:

<https://www.lopsternijs.nl/2018/03/01/zorgcooperatie-loppersum-bedankt-haar-vele-vrijwilligers/>

Dorp: Lutjegast

Thema: LRC – Landschap recreatie cultuur

Groene Dorsploats biedt ruimte voor cultuur, recreatie en educatie in Lutjegast

‘Welkom op de Groene Dorsploats’ vertelt een houten bord, vlak buiten het dorp Lutjegast. Deze plek werd in 2020 dankzij de vereniging Dorpsbelangen, met behulp van een provinciale prijs omgebouwd tot een cultuur-, recreatie- en educatieplaats. ‘Hier kan de plaatselijke muziekvereniging een concert geven of kan een toneelgezelschap optreden,’ legt een woordvoerder van Dorpsbelangen uit. De plek waar de Groene Dorsploats is ingericht, staat in een natuurgebied tussen het Rikkerdapad en het Abel Tasmanpad waar al een kunstwerk stond, De Baak. Om er een Groene Dorsploats van te maken werden tribunes gebouwd en tevens werd het strandje opgeknapt, met behulp van een lokale loonwerker. Ook werd de afwatering verbeterd omdat het in de herfst vaak te nat was in dit gebied.

De nieuwe dorpsplek is een prachtige plek voor wandelaars, concludeert Dorpsbelangen. Onlangs werden er 3 bijenkasten met elk 15.000 zwarte bijen geplaatst door een plaatselijke imker: een mooie aanvulling voor de biodiversiteit. ‘De dorpsploats is er voor iedereen – ook voor mensen die niet in Lutjegast wonen.’

Bronnen:

Dorpsbelangen Lutjegast (Facebook):

<https://www.facebook.com/DorpsbelangenLutjegast/>

RTV-Noord: Aanleg Groene Dorsploats Lutjegast van start gegaan –

<https://www.rtvnoord.nl/nieuws/704670/Aanleg-Groene-Dorpsploats-Lutjegast-van-start-gegaan>

Dorp: Meerdorpen

Thema: DVC: Dorpsverenigingen, -visies, -ontmoetingscentra

Dorpsvisie Meerdorpen aangescherpt met gereedchapskist Typisch Gronings

In en rond de 'Meer'-dorpen Middelbert, Engelbert, Euvelgunne en Roodehaan – ten oosten van de Groningen – stond veel te gebeuren – onder andere een nieuwe weg, vijftienhonderd nieuwe woningen en een nieuw schoolgebouw. Daarom besloot de Dorpsbelangenvereniging in 2019 de dorpsvisie van tien jaar daarvoor te vernieuwen, met behulp van input van dorpsbewoners. Wat speelde er allemaal in de dorpen? Wat leefde er echt? Daarvoor werd de 'gereedchapskist' van Typisch Gronings gebruikt.

Deze gereedchapskist geeft bewoners door middel van wekelijkse opdrachten de mogelijkheid om te ontdekken wat zij zelf belangrijk vinden aan hun dorp en leefomgeving. Wat maakt het dorp tot hun dorp: het zwembad, een historisch pad, de eigen voortuin? Of zijn het de paadjes langs de rand van de weilanden waar men altijd met de hond loopt?

Tijdens de startbijeenkomsten in januari 2020 in het MFC in Engelbert en de kerk in Middelbert werden meer dan 100 gereedchapspakketjes uitgedeeld. Door de coronacrisis moest de bijeenkomst over de opbrengst van de opdrachten echter worden afgelast. In plaats daarvan werden de resultaten voor de deelnemers online gepubliceerd en kon er digitaal gereageerd worden. Deze reacties werden meegenomen in gesprekken tussen de belangenvereniging, de werkgroep dorpsvisie en het team van Typisch Gronings.

Bronnen:

Recente ontwikkelingen Dorpsvisie project:

<https://www.meerdorpen.info/belangenvereniging/dorpsvisie>

Digitaal Nijsblad Groninger Dorpen, 31 januari 2020:

<https://us6.campaign-archive.com/?u=b87d1db5c0&id=eee92a1c1e>

Rapportage Herfstronde:

https://www.meerdorpen.info/images/downloads/191210Rapportage_Herfstronde_MEER-denkpanel_Typisch_Gronings.pdf

Meernieuws 01 / 2020:

<https://mfcengelbert.nl/meernieuws/202001/mobile/index.html - p=17>

Meernieuws 11 / 2019:

<https://www.mfcengelbert.nl/meernieuws/201911/mobile/index.html - p=13>

Gereedschapskist Typisch Gronings:

<https://groningerdorpen.nl/nieuws/typisch-gronings-gereedschapskist-voor-dorpen-online/>

MEER-dorpsvisie 2009:

<https://www.meerdorpen.info/images/documenten/DORPSVISIE MEERDORPEN 2009.pdf>

Dorp: Middag-Humsterland (Aduarderzijl, Den Ham, Ezinge, Feerwerd, Fransum, Garnwerd, Hardeweer, Niehove, Oldehove Oostum, Suttum, Wierumerschouw)
Thema: Dorpsverenigingen, -visies, -centra

Middag-Humsterland legt toekomstvisie vast voor behoud en ontwikkeling wierdenlandschap

Sinds 2005 hoort Middag-Humsterland tot de Nationale Landschappen van Nederland. Maar hoe zorg je voor een goede economische en social-culturele ontwikkeling van dit oude wierdenlandschap ten zuiden van het Reitdiep en het Lauwersmeer, terwijl je de bestaande landschappelijke cultuurhistorische karakteristieken van het gebied zoveel mogelijk wilt behouden en versterken? Deze vraag stond centraal bij het schrijven van een toekomstvisie voor Middag-Humsterland in 2016 en 2017. Aan de hand van diverse gesprekken en ontmoetingen met verschillende betrokkenen: bewoners en ondernemers van het gebied, gemeentelijke en provinciale beleidsmakers, diverse natuurverenigingen en -instellingen. Inwoners van het gebied werkten de verschillende onderwerpen uit, samen met de Gebiedscoöperatie Westerkwartier en uiteindelijk resulteerde dit in een lijvig document dat als leidraad en richtsnoer geldt bij de ontwikkeling en het behoud van dit gebied.

Uiteindelijk werd afgesproken dat inwoners, ondernemers, verenigingen, stichtingen en andere betrokken zich verenigen om de toekomstige ontwikkelingen, zoals neergelegd in de toekomstvisie, vorm te geven en in de gaten te houden, samen met de gemeente en de Gebiedscoöperatie Westerkwartier. De gemeente houdt toezicht en stelde vijftigduizend euro ter beschikking als startkapitaal.

Hoe moet Middag-Humsterland er over tien jaar uit zien, was een van de kernvragen. Wat moet versterkt of behouden worden? Moet de landbouw – een van de belangrijkste economische factoren in het gebied – verduurzamen en innoveren? Moeten meer bezoekers met dit unieke gebied (met meer dan honderd wierden) kennismaken? Moet het gebied zelfvoorzienend worden wat energie betreft? En hoe zien de dorpen er tegen die tijd uit? En bovenal: wat wil men niet? Toerisme en recreatie, energietransitie en agrarisch ondernemerschap staan hoog in het vaandel, zo bleek. Een inwoner: 'Het Middag-Humsterland moet in zijn eigen energie kunnen voorzien, maar wel op een manier die past in het prachtige landschap. Het gebied moet goed bereikbaar zijn.'

> RTV-Noord – Middag-Humsterland wil zich toeleggen op toerisme en energietransitie: <https://www.rtvnoord.nl/nieuws/183390/Middag-Humsterland-wil-zich-toeleggen-op-toerisme-en-energietransitie>

> Welkom in Zuidhorn – Middag-Humsterland stelt eigen toekomstvisie op:

<https://www.welkominzuidhorn.nl/actueel/actueel-zuidhorn/middag-humsterland-stelt-eigen-toekomstvisie-op/>> Gebiedscoöperatie Westerkwartier

– Middag-Humsterland gaat samen haar toekomst ontwerpen:

<https://gebiedscooperatie.info/het-middag-humsterland-gaat-samen-haar-toekomst-ontwerpen/>

Cultuurlandschap Middag Humsterland <http://middaghumsterland.info/>

Gebied: Middag-Humsterland

Thema: Thema: Landschap, recreatie, cultuur

‘Onze klei’ mobiliseert bevolking Middag-Humsterland en kaart problemen aan rond gaswinning, bodemdaling en pandschade

Volgens sommige van bovenaf opgelegde regels liggen dorpen als Oldehove, Niehove, Ezinge, Saaksum, Garnwerd, Feerwerd en Schouwerzijl, in het oude cultuurlandschap Middag-Humsterland onder het Lauwersmeer, buiten het officiële bevingengebied. Toch scheuren ook hier de wanden van diverse panden. Zou ook hier de gaswinning de oorzaak kunnen zijn, of zijn er andere bodemproblemen? En mag er wel in dit gebied ‘gefrackt’ worden, zoals de NAM en het ministerie van EZ van plan waren? De actie- en klankbordgroep ‘Onze klei’ werd daarom opgericht om de bevolking van Middag-Humsterland te mobiliseren, klachten te inventariseren en onderzoek te (laten) doen naar scheurvorming, bodemdaling en de gevolgen van fracking en gaswinning. Daarnaast wil de groep een lobby voeren richting gemeente, provincie en rijk om de problemen van dit gebied serieus te nemen en te onderzoeken. Verder wil men de bevolking van Middag-Humsterland zo goed mogelijk doorverwijzen naar relevante instanties, regelingen en loketten.

De actiegroep ontstond na een informatie-avond over gaswinning en fracken in Middag-Humsterland in juni 2018. Zeker 200 toeschouwers volgden de lezing in het dorps huis van Ezinge en in het kielzog daarvan werd Onze Klei opgericht. Een van de eerste initiatieven van de actiegroep was het maken van een website en het publiceren van posters. Diverse bijeenkomsten, informatiemarkten en protestmeetings werden georganiseerd en spandoeken werden op diverse plekken opgehangen. Ook werd een crowdfundingactie gestart om een advocaat te kunnen betalen die gefundeerd naar de Raad van State kan gaan om het fracken te verbieden.

Bronnen:

> Onze klei: <http://www.onzeklei.nl>

> Niehove – Onze klei geeft gas: <https://niehove.eu/nieuws-item/onze-klei-geeft-gas-en-verdere-info/>

> Onze klei – petitie: <http://www.onzeklei.nl/waar-wie/middag-humsterland/petitie>

> RTV-Noord – Bewoners Pieterzijl stappen naar Raad van State vanwege fracking: <https://www.rtvnoord.nl/nieuws/212440/Bewoners-Pieterzijl-stappen-naar-Raad-van-State-vanwege-fracking>

> Geen fracken in Pieterzijl: <https://getfunded.nl/campagne/7260-geen-fracken-in-pieterzijl>

Dorp: Musselkanaal

Thema: Zorg, onderwijs, ondersteuning

Knoal in de Toekomst: schoolkinderen Musselkanaal bedenken toekomst collectieve ruimte

Hoe zou de toekomst van Musselkanaal eruit moeten zien? Aan wie kun je dat beter vragen dan aan de bewoners van de toekomst: de kinderen! Een speciale projectgroep vroeg daarom aan leerlingen van groep 7 en 8 van CBS de Lindenborgh hoe zij wilden dat Musselkanaal er over 30 jaar zou uitzien. Deze toekomstvisie verwerkten ze uiteindelijk in een ontwerp voor een stuk grond in het LTS park in Musselkanaal. Leidend thema hierbij was duurzaamheid, met recreatie, gezondheid en natuur als aandachtspunten. Initiatiefnemer van dit project was de stichting KAR (Kunsteducatie met Kwaliteit), die werd ondersteund door het programma Kans voor de Veenkoloniën. Er werd samengewerkt met buurtwerk Welstad en Stichting Dorpsbelangen Musselkanaal. Uitvoerder was Walhallab.

In het kielzog van dit project deden de leerlingen van de Lindenborgh nog enkele kortere projecten, waaronder het verven van een kiosk (container) aan de Geraniumstraat.

Kans voor de Veenkoloniën wil proberen jongeren te betrekken bij het inrichten van de toekomst van het gebied. 'Het doel van het project is om via "Knoal in de Toekomst" kinderen (en jongeren) te laten nadenken over toekomstbestendigheid en leefbaarheid van hun regio, te laten benoemen wat hiervoor nodig is en dit te delen met hun omgeving, van ouders tot politiek. Hierdoor wordt het gesprek op gang gebracht en wordt de toegevoegde waarde van onderwerpen die er toe doen (waaronder gezondheid) duidelijk in beeld gebracht.'

Bronnen

[Kans voor de Veenkoloniën: mijn dorp in de toekomst](https://kvdvk.nl/mijn-dorp-in-de-toekomst/) <https://kvdvk.nl/mijn-dorp-in-de-toekomst/>

[De Lindenborgh: Knoal in de toekomst.](https://www.cbsdelindenborgh.nl/nieuws/knoal-in-de-toekomst/)

<https://www.cbsdelindenborgh.nl/nieuws/knoal-in-de-toekomst/>

[Gebiedsgids: Musselkanaal.](https://www.gebiedsgids.nl/node/125652) <https://www.gebiedsgids.nl/node/125652>

Dorp: Niehove

Thema: EEV – Energie, economie, vervoer

Zon4ons Niehove: energiecoöperatie bedekt 8 boerschuren met zonnepanelen

In Niehove in het Westerkwartier werd in 2016 namens Dorpsbelangen een informatieavond gehouden door Groninger Dorpen over duurzaamheid en energie. Op die avond werd onder andere de methode van Buurkracht besproken en naar aanleiding daarvan werd ondersteuning gezocht bij deze landelijke organisatie. Uiteindelijk werd het initiatief omgezet in een heus project, [Zon4ons](#), met steun van vijf vrijwilligers uit het dorp. Gemikt werd op zo'n vijftig leden die deel uit zouden maken van deze energiecoöperatie, maar het werden er meer dan honderdtwintig die met elkaar een kleine 1600 panelen aanschafte, verspreid over zeven landbouwschuren in Ezinge, Houwerwijn, Oldehove, Niehove, Den Ham en Fransum. Bestuurslid Fred Hendriks: 'Financieel ziet het er heel goed uit. Het lijkt erop dat we de investeringen binnen 4 jaar terugverdienen. Vaak duurt dat 7 jaar.'

Zon4Ons is een coöperatie U.A. (Uitgesloten Aansprakelijkheid) die als doel heeft om 'op rendabele wijze zonne-energie op te wekken zodat zowel leden als het milieu er voordeel van hebben'. Inmiddels zijn er meer dan 130 leden die gezamenlijk 1581 panelen bezitten verdeeld over 8 daken van boerschuren.

Bronnen:

Zon4ons <https://niehove.eu/nieuws-item/zon4ons-officieel-van-start/>

Niehove nieuws over zon4ons <https://niehove.eu/nieuws-item/zon4ons-officieel-van-start/>

Dorp: Nieuwe Pekela

Thema: Zorg, onderwijs, ondersteuning

Vrijwilligers Eetpunt de Samenleving verzorgen maaltijden voor ouderen Nieuwe Pekela

Vrijwilligers van Eetpunt de Samenleving verzorgen elke week maaltijden voor ouderen in ontmoetingscentrum De Kiepe in Nieuwe Pekela. Deze maaltijden worden in gezamenlijkheid gegeten, omdat veel van deze ouderen graag meer contact willen met leeftijdsgenoten. Voor dit project werken niet alleen vrijwilligers maar vaak ook stagiaires van het Dollard College die in de keuken en de bediening werken als deel van hun opleiding.

Vrijwilligers uit Nieuwe Pekela vinden en behouden was nog niet eenvoudig, merkte de stichting, maar daarvoor bedachten ze een puntensysteem. Vrijwilligers die meehelpen koken, afwassen of de ouderen halen of brengen met de auto krijgen een kortingsbon die vervolgens bij de plaatselijke middenstanders kan worden ingeleverd. Resultaat was dat er meer vrijwilligers kwamen en dat er ook meer gekocht werd bij de winkels in het dorp.

Zie ook

<https://groningerdorpen.nl/nieuws/eetpunt-de-samenleving-met-elkaar-eten-smaakt-lekkerder/>

<https://groningerdorpen.nl/wp-content/uploads/2018/04/Puntensysteem-voor-vrijwilligers.pdf>

<https://www.zorgzamedorpengroningen.nl/initiatieven/eetpunt-de-samenleving-nieuwe-pekela/>

Dorp: Noordhorn

Thema: DVC - Dorpsverenigingen, -visies, -ontmoetingscentra

Noordhorn schetst toekomst via 'manifest toekomstbestendige dorpen'

In 2018 werd door de dorpen van de voormalige gemeente Zuidhorn een dorpsmanifest opgesteld waarin plannen en wensen voor de toekomst werden geformuleerd. Het project werd geïnitieerd door de raad van Zuidhorn, vlak voor de gemeentelijke herindeling en werd ondersteund door de Vereniging Groninger Dorpen. De regie was in handen van de plaatselijke dorpsbelangenverenigingen. De huidige situatie werd geanalyseerd, de kwetsbaarheden van het dorp benoemd, bijvoorbeeld op het gebied van cultuurhistorisch en natuurlijk erfgoed.

Zo kwam de Vereniging van Dorpsbelangen Noordhorn een aantal avonden bijeen om een aantal thema's voor te bereiden. Dit mondde uit in een bijeenkomst waar alle inwoners werd gevraagd input te leveren voor de nieuwe dorpsvisie. 'De waarde van De Oude Riet voor het dorp Noordhorn is groot en moet voor de toekomst gekoesterd worden', luidde bijvoorbeeld een van de punten van het manifest. Het manifest werd op een dorpsavond gepresenteerd, gepubliceerd op internet en dient nu als leidraad voor de toekomst van Noordhorn.

Achtergrond van dit dorpsmanifest is de groei van de Groninger gemeentes. Enkele jaren geleden telde Groningen nog zo'n 25 gemeentes, met gemeentebestuurders en -ambtenaren waar je een praatje mee kon maken in de voetbalkantine of bij de kassa van de supermarkt. Na de gemeentelijke herindelingen bleven er nog maar een handvol over. Vraag was hoe je als kleine dorpsgemeenschap er toch voor zorgen dat je je stem kunt blijven laten horen – zeker waar het je eigen toekomst betreft. Niet ieder dorp en iedere dorpsgemeenschap is immers hetzelfde en eens in de vier jaar stemmen, geeft bestuurders maar een hele grof idee van wat burgers eigenlijk zouden willen voor hun dorp. Bovendien moet je voor een toekomstvisie proberen uit te stijgen boven de dagelijkse zorgen en ergernissen. Hoe krijg je dat voor elkaar? Vandaar het dorpsmanifest.

Bronnen:

> Streekkrant – Dorpen Zuidhorn worden toekomstbestendig:

<https://destreekkrant.nu/2018/04/04/dorpen-zuidhorn-woorden-toekomstbestendig/>

- > Groninger Dorpen – Een manifest voor toekomstbestendige dorpen – Westerkwartier: <https://groningerdorpen.nl/een-manifest-voor-toekomstbestendige-dorpen-westerkwartier/>
- > Dorpsbelangen Noordhorn – Manifest Noordhorn: een toekomstbestendig dorp: [http://www.dorpsbelangennoordhorn.nl/userfiles/downloads/dorpsvisie/v1-Manifest Noordhorn-lange versie.pdf](http://www.dorpsbelangennoordhorn.nl/userfiles/downloads/dorpsvisie/v1-Manifest%20Noordhorn-lange%20versie.pdf)
- > Manifest toekomstbestendige dorpen Zuidhorn Westerkwartier <https://www.youtube.com/watch?v=X6N58fayNS0>

Dorp: Onderdendam

Thema: Dorpsverenigingen, -visies, -centra

Houd Onderdendam Overeind! maakt integraal plan voor dorps toekomst – maar de uitvoering blijft achter

Onderdendam, op de grens van een groot aantal belangrijke Groningse waterwegen, werd door de gasbevingen flink beschadigd en dat activeerde een groep dorpsbewoners tot het oprichten van de werkgroep Houd Onderdendam Overeind! in 2013. De bevingsproblematiek bleek een goede aanleiding om de andere problemen die de dorpsbewoners op zich af zag komen – van versterking tot vergrijzing, van schadeherstel tot verduurzaming – in een overkoepelend plan aan te pakken. Door ‘brede dorpsgesprekken’ werd duidelijk wat de rest van de Onderdendammers belangrijk vond en welke ideeën er allemaal leefden. Met behulp van een enquête –gehouden in 2014– werd bovendien de schade, ideeën en zorgen van de bevolking geïnventariseerd. Bijgestaan door een architect en Groninger Dorpen leidde deze informatie tot een collectieve, integrale dorpsvisie, onder de titel ‘Onderdendam Zoo!’. Hierin werd een compleet toekomstplan voor het dorp uiteengezet, inclusief prioriteiten. Helaas kon dit plan maar zeer gedeeltelijk worden uitgevoerd omdat de NCG andere prioriteiten had.

Houd Onderdendam Overeind! opereerde al snel onder de vleugels van de Vereniging Dorpsbelangen Onderdendam. Gezamenlijk presenteerden ze in augustus 2016 het plan aan de eigen bevolking, de gemeenteraad en de Nationale Coördinator Groningen (Hans Alders), die het omarmde en in 2015 opnam in zijn eerste meerjarenplan (2016-2020). Onderdendam moest de proeftuin van Groningen worden, vond men.

In 2017 bleek echter dat de plannen van Onderdendam toch niet volledig door het NCG zou worden omarmd: de eerste versterkingsrondes gingen voorbij aan het dorp. Wel werd een betaalde ‘dorpsondersteuner’ aangesteld die de verschillende lopende projecten – zoals de vervangen van monumentale schoorstenen – bleef coördineren, en sindsdien zorg draagt voor het onderhoud en de uitvoering van de dorpsvisie. De grote sprong voorwaarts die Onderdendam gehoopt had te mogen maken, bleef uit – ondanks alle inspanningen.

Bronnen:

- > [Dorpsvisie Onderdendam](http://www.onderdendam.com/dorpsvisie-2016-2026/): <http://www.onderdendam.com/dorpsvisie-2016-2026/>
- > [NOS: Onderdendam, het dorp dat aardbevingen als een kans zag](#)

> [Dorpenacademie – Onderdendam een dapper dorp](https://dorpenacademie.nl/initiatief/onderdendam-een-dapper-dorp):

<https://dorpenacademie.nl/initiatief/onderdendam-een-dapper-dorp>

Dorp: Oosternieland

Thema: BWV – Bouwen, wonen, versterken

Fotoboek legt Oosternieland voor de versterking vast

Voor het fotoboek *Oosternieland 2015* fotografeerde dorpsbewoner Erik Visser alle woningen van het dorp en vrijwel alle bewoners. Hij gaf het boek in eigen beheer uit. Het boek beoogt een markeerpunt in de geschiedenis te zijn: zo zag Oosternieland er anno 2015 uit. 'Het idee achter het boek is dat er de komende jaren naar verwachting veel zal gaan veranderen, vooral door de gevolgen van de aardbevingsproblematiek,' zei Visser. Het eerste exemplaar van het fotoboek werd op 14 oktober 2015 uitgereikt aan de burgemeester.

Het hele proces nam enkele maanden in beslag en in die tijd bleek hoe urgent het idee achter het boek was: de NAM kocht drie huizen in het dorp op en sloopte daarvan tweedie ook nog eens centraal in het dorp lagen. Visser: 'Dat is veel voor het aangezicht van het dorp.'

Tijdens de uitreiking benadrukte Visser dat herinneringen gekoesterd moeten blijven, maar wees ook op kansen en mogelijkheden. Hij sprak de wens uit dat de gemeente samen met de NAM en dorpsbewoners gezamenlijk nadere invulling aan de opengevallen plaatsen gaan geven. De burgemeester zei dat ze in gesprek zal gaan met de NAM en Dorpsbelangen.

Bronnen:

Fotoboek Oosternieland 2015

<http://oosternieland.ewvisser.nl/>

Dagblad van het Noorden: Van Beek: Effecten sloop goed volgen

<https://www.dvhn.nl/groningen/Van-Beek-Effecten-sloop-goed-volgen-21052131.html>

Eemsbode: eerste exemplaar fotoboek Oosternieland

https://eemsbode.nl/artikel/966881/eerste-exemplaar-fotoboek-oosternieland.html?harvest_referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F

Dorp: Opende

Thema: Zorg, onderwijs & ondersteuning

Stichting Droomwonen zorgt voor levensloopbestendige nieuwbouwwoningen in Opende

Verschillende inwoners van Opende bleken eenzelfde wens te hebben: levensloopbestendige nieuwbouwwoningen in het dorp, geschikt voor 55+'ers en jongeren met een verstandelijke beperking. De vier initiatiefnemers – onder andere van Plaatselijk Belang – richtten daarop de Stichting Droomwonen op. Ze hadden ook al een plek op het oog: de oude Borgerhof, een boerderij in het centrum van het dorp die gesloopt zou worden.

Bouwadviesbureau KUUB werd in 2016 gevraagd een plan te maken voor 17 levensloopbestendige koopappartementen en 9 huureenheden met gemeenschappelijke ruimten voor jongeren met een verstandelijke beperkingen. Ook moest er een dorpsloket komen, waar inwoners hulp kunnen bieden en vragen onder het motto 'U zorgt voor het dorp en het dorp zorgt voor u!'

Het plan werd tijdens twee informatieavonden aan het dorp gepresenteerd – avonden waar meer dan 200 dorpsbewoners op af kwamen. Enkele oudere inwoners besloten zich meteen in te laten schrijven, met als motivatie je-weet-maar-nooit. 'Het is misschien voor ons aan de vroege kant, maar als wij pas in actie komen als wij er wél aan toe zijn dan is er misschien geen passend aanbod in het dorp en zijn we te laat!'

Bronnen:

<https://hetstreeknieuws.nl/nieuwbouwplannen-droomwonen-opende/>

Site Droomwonen Opende: <https://www.droomwonenopende.nl/>

<https://www.kuub.info/project/prachtige-woonplek-voor-ouderen>

Dorp: Overschild

Thema: Bouwen, wonen, versterken

Architectencollectief begeleidt bewoners Overschild

Een deel van het zwaar door aardbevingen getroffen Overschild moest worden gesloopt – dat was al jaren duidelijk. De bewoners wilden echter niet overgeleverd zijn aan instanties en overheden en wilden zelf kunnen kiezen bij de herinrichting van hun huis en dorp. Daarvoor werd een aanbesteding uitgeschreven die aan het noordelijke architectencollectief De Toeverlaat toeviel. Zes architecten begeleiden sindsdien de bewoners en proberen daarbij sterk de sociale cohesie in de gaten te houden. Primaire opdracht voor de architecten is om de bewoners vanuit hun eigen wensen te begeleiden bij hun keuze voor versterking, verbouw of nieuwbouw. Ze moeten helderheid krijgen over de mogelijkheden.

De architecten inventariseren de wensen en ideeën van de bewoners, schetsen perspectieven en maken die inzichtelijk. Onderwerpen als duurzaamheid of hergebruik van materialen blijken belangrijk, maar ook de keuze voor aardbevingsbestendig bouwen in het kenmerkende Gronings metselwerk. Soms willen bewoners van een straat of blok een en dezelfde stijl behouden.

De BNA-voorzitter (architectenbond) noemde de Overschild-aanpak 'een keerpunt in de aanpak van de aardbevingsproblematiek'. Een technocratische aanpak met van boven opgelegde regelingen drijft volgens haar gemeenschappen uiteen en bedreigt de ruimtelijke kwaliteit van de Groningse dorpen. 'Het is goed dat de regie nu komt te liggen bij de woningeigenaar zelf, waarmee nieuwe sociale cohesie wordt gecreëerd en het bewustzijn wordt vergroot over de rol en plek van de woning in zijn omgeving.'

<https://architectenweb.nl/nieuws/artikel.aspx?ID=46237>

<https://platformgras.nl/magazine/de-toeverlaat-heeft-een-missie>

Plaats: Overschild

Thema: Landschap, recreatie, cultuur

De Schildgroep ondersteunt inwoners Overschild met openluchttheater

Theatergezelschap De Schildgroep vormde in april 2021 een groot deel van het dorp Overschild om tot toneellocatie. Het theaterstuk 'Een VoorjaarsnachtMerrie' was een groots openluchttheaterstuk, bedoeld om Schildjers en andere aardbevingsgedupeerden voor even de dorpslocatie op een andere manier te laten beleven. Overschild stond namelijk aan de vooravond van een ingrijpende versterkingsoperatie en het theaterstuk nam de bezoekers daarom op zes avonden mee op een verhalende wandeltocht door en rond het dorp. Een woordvoerder: 'Het idee achter Een VoorjaarsnachtMerrie' is om de Schildjers en andere aardbevingsgedupeerden een andere wereld te laten beleven.'

De Schildgroep, onder leiding van Klaasje Pen, werd bij het maken van deze voorstelling ondersteund door de Vereniging voor Dorpsbelangen Overschild en omstreken en het Prins Bernhardfonds. De Schildgroep maakt vaker voorstellingen, meestal in het kader van het traditionele Oranjefeest in Overschild.

Bronnen:

> [Eemskrant: Schildgroep speelt voorjaarsnachtmerrie](https://www.eemskrant.nl/theatergroep-de-schildgroep-speelt-een-voorjaarsnachtmerrie): .

<https://www.eemskrant.nl/theatergroep-de-schildgroep-speelt-een-voorjaarsnachtmerrie>

> [Schildgroep](https://de-schildgroep1.webnode.nl/voorstellingen/een-voorjaarsnachtmerrie). <https://de-schildgroep1.webnode.nl/voorstellingen/een-voorjaarsnachtmerrie>

Doorverwijzingen naar de Actieve Dorpen Aanpak (Ada)

Dorpsbewoners:

1.1 Hoe kom je aan ideeën om je straat, wijk, dorp of gebied te verbeteren?

Kader 1.2 Vragen om ideeën op te wekken voor straat-, dorps- of gebiedsverbetering

Kader 2.1 Visies in soorten en maten

2.2 Met welke organisaties ga je in ieder geval in gesprek?

Gemeente-ambtenaren:

2.4 Onderwijs, vorming, cultuur en sport

Steekwoorden:

Openluchttheater

Dorpsbelangen

Toneel

Versterking

Ondertussen in Overschild

- > Architectencollectief De Toeverlaat begeleidt bewoners Overschild
- > Fotoboek legt verdwijnend dorpsbeeld Overschild vast
- > Overschild stelt een Dorpsbouwmeester aan om versterking te begeleiden
- > Witboek biedt houvast aan bewoners

Dorp: Overschild

Thema: BWV Bouwen wonen versterken

Fotoboek legt verdwijnend dorpsbeeld Overschild vast

Bijna heel 2018 liep fotograaf Wilco van der Laan met zijn fotocamera door Overschild om alle huizen, boerderijen en straten vast te leggen. De opdracht kreeg hij van de vereniging Dorpsbelangen Overschild die in 2019 haar vijftigjarig jubileum vierde en tegelijkertijd de spil was van een dorp dat door bevingen versterking in zwaar weer terecht was gekomen. Er moest een herinneringsboek komen, vond Dorpsbelangen, met foto's van alles wat in Overschild zou veranderen of verdwijnen. De titel: *Overschild, een blijvende herinnering*. 'Straks is alles weg dan weten we geen van allen meer wat er is geweest,' zei een bestuurslid tegen een verslaggever van RTV-Noord bij de presentatie van het boek in dorpshuis De Pompel in Overschild in maart 2019.

Het boek laat het dorp zien in vier jaargetijden en werd gemaakt door Van der Laan en Corrie Brakema. 'Ik was op zoek naar het verhaal van Overschild en dan vooral de positieve kant', zei Van der Laan, 'Want ik heb het idee dat mensen wel genoeg hebben van al de sores rond de aardbevingen.' Elke inwoner van Overschild kreeg het boek in kado. 'Een cadeau als pleister op de wonde', volgens een woordvoerder Dorpsbelangen.

Bronnen:

RTV-Noord: Fotoboek Overschild: 'We raken het kwijt, het is straks weg'

<https://www.rtvnoord.nl/nieuws/206641/Fotoboek-Overschild-We-raken-het-kwijt-het-is-straks-weg>

Historisch archief Midden-Groningen: Fotoboek van Overschild als blijvende herinnering

<https://historischarchief.midden-groningen.nl/ontdekken/nieuws/205-fotoboek-van-overschild-als-blijvende-herinnering>

Dorp: Overschild

Thema: BWV – Bouwen, wonen, versterken

Witboek biedt houvast aan bewoners Overschild

Het dorp Overschild ligt middenin het bevingingsgebied en moet grotendeels herbouwd en versterkt worden. Veel bewoners zullen een tijd in een wisselwoning bivakkeren. Om verwarring, onduidelijkheid en onnodige zorg zoveel mogelijk te voorkomen, besloot een groep bewoners de handen ineen te slaan, informatie te verzamelen en in 2017 een 'witboek' te publiceren, waarin de versterkings- en bouwplannen op een heldere manier uit de doeken werden gedaan. Tal van vragen werden in het Witboek van de Dorpsbelangengroep Versterking Overschild (DVO) beantwoord, vanuit het standpunt van de burger. Het geeft praktische inzichten en handreikingen voor bewoners die bij de versterking betrokken zijn en vormt inmiddels een blauwdruk voor veel andere dorpen en gemeenschappen.

In het Witboek staat onder andere wat voor invloed je als bewoner of als eigenaar hebt op de versterkingsoperatie op en rond je huis. Wat zijn bijvoorbeeld je keuzes: versterken, slopen of herbouwen of is er meer? Wat is je speelruimte bij tijdelijke huisvesting? Wat zijn de kosten die met versterking en tijdelijke huisvesting gemoeid zijn, wat is de precieze waarde van je huis?

Het witboek is tevens – met een knipoog – bedoeld als handboek voor de instanties die betrokken zijn bij versterkingsoperatie. Hoe ga je met de bewoners om en wat zijn hun belangrijkste zorgen. En vooral: hoe zet je de bewoners centraal in het versterkingsproces?

Bronnen:

> Versterking woningen Overschild (met witboek en samenvatting):

<http://overschild.nu/versterking-woningen-overschild>

> RTV Noord: Versterkingsopgave Overschild: samen met bewoners en toparchitect

<https://www.rtvnoord.nl/nieuws/190143/Versterkingsopgave-Overschild-samen-met-bewoners-en-toparchitect>

> RTV Noord: Groot deel van Overschild moet tegen de vlakte:

<https://www.rtvnoord.nl/nieuws/200131/Groot-deel-van-Overschild-moet-tegen-de-vlakte>

> Witboek Aardbevingen Versterking Overschild:

<https://www.eemskrant.nl/witboek-aardbevingen-versterking-overschild/>

Dorp: Roodeschool

Thema: Zorg, onderwijs, ondersteuning

Burgers Roodeschool ondersteunen elkaar in Veur mekoar

Veur Mekoar is een burgerinitiatief uit Roodeschool dat het vragen om hulp wil vergemakkelijken en vraag en aanbod bij elkaar wil brengen. Het initiatief sloot daarmee aan bij Veur Mekoar Eemsmond van deze voormalige gemeente (nu Hoogeland). Door duidelijk te maken wat er aan hulp geboden kan worden probeert deze organisatie hulpvragenden over een drempel te helpen.

Dat wordt al duidelijk uit de vragen die op de website als voorbeeld staan. 'Moet u een keer naar het ziekenhuis en heeft u geen vervoer? Een incidenteel klusje? Bent u door ziekte niet in staat de benodigde boodschappen in huis te halen of uw hondje uitlaten? Heeft u signalen over voorzieningen, veiligheid of behoeften in het dorp? Wilt u samen met iemand leuke dingen doen, zoals eten, wandelen of klussen? Heeft u talenten of een hobby waar u anderen blij mee kan maken? Ook dan mag u ons benaderen.'

Veur Mekoar is gevestigd in het dorps huis van Roodeschool: Nieuw Calvaria, waar ook Steunste is gevestigd, voor advies op het gebied van wonen, welzijn en zorg. In het middengedeelte van het dorps huis is peuterspeelzaal Lutje potje gevestigd waarbij jonge kinderen met elkaar kunnen spelen onder een toezien oog.

<https://www.dorps huisroodeschool.nl/Veur-mekoar/>

Dorp: Sauwerd

Thema: Energie, economie, vervoer

Sauwerd behoudt dorpswinkel dankzij vrijwilligers

De eigenaar van de buurtsuper in Sauwerd hield het in 2016 voor gezien en daardoor kwamen ouderen en inwoners die slecht ter been waren in het nou. De inwoners van Sauwerd staken de koppen bij elkaar en besloten een campagne te starten om de winkel te behouden, ondersteund door een handtekeningactie. Samen met de vereniging Dorpsbelangen speurden ze naar een oplossing. Vrijwilligers! Als proef werd daarom in de zomer van 2016 de kruidenierswinkel voor de eerste keer geopend met steun van vrijwilligers. Leveranciers en streekproducenten voorzagen de winkel van goederen.

De proef slaagde en al snel rees het idee om hier iets permanents van te maken. Er werd een coöperatie opgericht waarvan dorps- en streekgenoten lid konden worden voor een symbolisch bedrag van 20 euro per jaar. Ruim zeventig procent van de dorpelingen in Sauwerd werd ook daadwerkelijk lid van de dorpencoöperatie Reitdiepdal U.A., waarvan ook inwoners van Adorp en Wetsinge lid konden worden. De winkel werd daarmee niet alleen een uitkomst voor de dorpen, maar ook eigendom van de dorpelingen. 'Dan heb je een instrument om mogelijke partijen te overtuigen dat er draagvlak is voor de winkel. Dat praat gelijk een stuk eenvoudiger met de gemeente,' zei een van de initiatiefnemers, Han Limburg.

In het voorjaar van 2017 werd de winkel door de vrijwilligers verbouwd en kwam er een kleine broodboetiek in de oude personeelsruimte en werden een kleine vijftig vrijwilligers ingewerkt. 'We willen meer zijn dan een supermarkt,' zei de voorzitter van de dorpscoöperatie. 'Een groot deel van de winkel is gereserveerd voor een koffietafel, waar ook elke dag een gastvrouw of -heer aanwezig is om koffie te schenken en een praatje te maken.'

Om die dorpsfunctie te benadrukken werd de winkel uitgerust met een sfeerwand waarop de actuele gebeurtenissen uit het dorp en de streek aandacht kregen. Er staat ook een ruilboekenkast en er is een PostNL-punt.

Eind augustus 2017 werd de winkel feestelijk heropend door de Commissaris der Koning René Paas. Sindsdien is de winkel weer een spil in het dorp. Limburg: 'De Aldi een dorp verderop is goedkoper, dus mensen die bij ons kopen, kopen echt in het belang van het dorp. Daarnaast zijn er inwoners die zich graag met voedsel bezighouden en belang hechten aan lokale leveranciers, dus daar werken we aan. Dan zie je dat mensen daarvoor ook naar de winkel komen.'

Geheel op vrijwilligers – zo'n 60 tot 70 – draait de dorpswinkel niet: er zijn ook enkele betaalde medewerkers, zoals een bedrijfsleider, twee winkelassistenten en een aantal jongere medewerkers.

Bronnen:

Dorpswinkel Sauwerd: www.dorpswinkelsauwerd.nl

RTV-Noord: Schouders eronder: Nieuwe dorpswinkel Sauwerd geopend
<https://www.rtvnoord.nl/nieuws/182635/Schouders-eronder-Nieuwe-dorpswinkel-Sauwerd-geopend>

rest

Dorpelingen runnen eigen supermarkt in Sauwerd

– <https://www.rtvnoord.nl/nieuws/165862/Dorpelingen-runnen-eigen-supermarkt-in-Sauwerd>

RTV-Noord: Dorpswinkel Sauwerd draait succesvolle proef met vrijwilligers –

<https://www.rtvnoord.nl/nieuws/181619/Dorpswinkel-Sauwerd-draait-succesvolle-proef-met-vrijwilligers>

Dagblad van het Noorden: Dorpswinkel Sauwerd gaat weer open –

<https://www.dvhn.nl/groningen/Dorpswinkel-Sauwerd-gaat-weer-open-22426196.html>

Dorp: Schouwerziel

Thema: Landschap, recreatie, cultuur

Schouwerzielster Mouskerij: boomgaard, dorpsmoestuin en speelbos ineen

In een jaar tijd werd een verwaarloosd bosje bij de haven in Schouwerzijl door een groep vrijwilligers omgetoverd tot een boomgaard, moestuin en kinderspeelbos voor het hele dorp. Kinderen van het dorp hielpen zelf een flink handje mee bij het kinderspeelbos. Op 5 september 2015 was het zo ver: de 'Mouskerij' kon worden geopend door de burgemeester die met een druk op de knop appels verwerkte tot een verse appeltaart. De wens van veel dorpsbewoners kwam uit: een levendige historische groenplek waarvandaan je uitzicht hebt over het land en het Reitdiep.

De gemeente De Marne faciliteerde het plan met advies en hulp bij het snoeien en knotten van de bomen. Vrijwilligers rooiden het bosje – zagen, hakken, snoeien, sjouwen, spitten – en lieten de grond eerst tot rust komen. Op 21 maart 2015, tijdens de boomplantdag, werden vervolgens fruitbomen van een plaatselijke biologische kwekerij geplant, zoals de Eenrummer peer en Groninger Kroon. De moestuin kreeg daarna een mooie beschutte plek achter de takkenril. Een zithoek met vuurplaats en een handpomp maken de tuin compleet. De kinderen hielpen mee met het kinderspeelbos.

Tijdens de opening ondertekende de burgemeester de gebruikersovereenkomst voor de grond waarop de Mouskerij gevestigd is. De Schouwerzielster Mouskerij won vervolgens de Duurzame Dorpenprijs van de Natuur en Milieufederatie, Roeg en Roem, provincie Groningen en de Vereniging Groninger Dorpen. Dankzij deze prijs en de inzet van veel vrijwilligers is de Mouskerij goed van de grond gekomen.

Dorpsmouskerij: <https://www.schouwerzijl.com/ons-dorp/mouskerij/>

Netwerk Duurzame dorpen: Schouwerzielster Mouskerij geopend –

<https://www.netwerkdurzedorpen.nl/groningen/schouwerzijl/initiatieven/sc-houwerzielster-mouskerij-geopend>

RTV Noord: Schouwerzielster Mouskerij wint Duurzame Dorpenprijs –

<https://www.rtvnoord.nl/nieuws/135720/Schouwerzielster-Mouskerij-wint-Duurzame-Dorpenprijs>

| **Dorp:** [Sellingen](#)

Thema: LRC: Landschap, recreatie, cultuur

Kunstfestival Montmartre Sellingen in coronatijden geschikt gemaakt voor fietsen en wandelen

De organisatoren van het jaarlijkse kunstfestival Montmartre in Sellingen zagen de bui in het voorjaar van 2021 al hangen: geen vrolijk gescharrel van duizenden bezoekers langs honderden schilders, kraampjes en kunstmarktjes, zoals in niet-corona-tijden altijd gebeurde. Dat zou niet verantwoord zijn in covid-19-tijden. Besloten werd het festival aan te passen aan de omstandigheden. Dat gebeurde door wandel- en fietsroutes uit te zetten langs tal van artistieke plekken, ateliers en schilderswerkplaatsen die gratis door bezoekers konden worden gered. Het 30e jaarlijkse kunstfestival werd zo gered.

Montmartre Sellingen bestaat sinds 1991 en werd opgericht door enkele artistiek bevoegen dorpsbewoners die vonden dat het arsenaal aan kunstenaars en de schilderachtige omgeving van Sellingen de perfecte combinatie vormden voor een tentoonstellingsweekend en kunstmarkt. Dat werd 'Montmartre Sellingen' dat sindsdien elke tweede zaterdag van juli werd gehouden – tot 2020. Het schildersfestival vindt altijd plaats rond de Brink van Sellingen. De bedoeling van dit festival is om een breed publiek op een laagdrempelige manier kennis te laten maken met (amateur)kunst zoals driedimensionale-, schilder-, podiumkunst en straattheater. (Amateur)kunstenaars kunnen op deze wijze hun 'kunnen' tonen.

Bron:

[https://dvhn.nl/groningen/westerwolde/Fietsen-en-wandelen-langs-kunst-en-geschiedenis-in-en-rondom-Sellingen-26933481.html?](https://dvhn.nl/groningen/westerwolde/Fietsen-en-wandelen-langs-kunst-en-geschiedenis-in-en-rondom-Sellingen-26933481.html?refsrc=Streekblad&utm_campaign=lokaal&utm_medium=referral&utm_source=hets-treekblad.nl)

[refsrc=Streekblad&utm_campaign=lokaal&utm_medium=referral&utm_source=hets-treekblad.nl](https://dvhn.nl/groningen/oldambt/Organisatie-Montmartre-Sellingen-komt-met-alternatief-voor-afgelast-festival-Fiets-en-wandelroutes-langs-kunstwerken-en-bezienswaardigheden-26921886.html?refsrc=Ter%20Apeler%20Courant&utm_source=terapelercourant.nl&utm_medium=referral&utm_campaign=lokaal)

[https://dvhn.nl/groningen/oldambt/Organisatie-Montmartre-Sellingen-komt-met-alternatief-voor-afgelast-festival-Fiets-en-wandelroutes-langs-kunstwerken-en-bezienswaardigheden-26921886.html?refsrc=Ter%20Apeler](https://dvhn.nl/groningen/oldambt/Organisatie-Montmartre-Sellingen-komt-met-alternatief-voor-afgelast-festival-Fiets-en-wandelroutes-langs-kunstwerken-en-bezienswaardigheden-26921886.html?refsrc=Ter%20Apeler%20Courant&utm_source=terapelercourant.nl&utm_medium=referral&utm_campaign=lokaal)

[%20Courant&utm_source=terapelercourant.nl&utm_medium=referral&utm_campaign=lokaal](https://dvhn.nl/groningen/oldambt/Organisatie-Montmartre-Sellingen-komt-met-alternatief-voor-afgelast-festival-Fiets-en-wandelroutes-langs-kunstwerken-en-bezienswaardigheden-26921886.html?refsrc=Ter%20Apeler%20Courant&utm_source=terapelercourant.nl&utm_medium=referral&utm_campaign=lokaal)

www.schildersfestival.nl

Dorp: Stadskanaal en Nieuw-Buinen

Thema: Zorg, onderwijs, ondersteuning

Vrijwilligers werken samen met professionals in Hospice Veen & Wolden Tineke Breider

Een fijne, warme, aangename plek om de laatste dagen van je leven door te brengen. Dat miste er in Oost-Groningen. Een hospice! Met zorg van vrijwilligers en professionals. Uiteindelijk werd dit hospice toch gerealiseerd en wel door een werkgroep die het plan in 2009 bedacht, uitwerkte en met subsidies en andere financiële ondersteuning wist te realiseren. De initiatiefnemers richtten een stichting op en zochten via allerlei wegen naar vrijwilligers. De respons bleek groot: tientallen mannen en vrouwen melden zich aan. Vervolgens gingen de initiatiefnemers op zoek naar verdere financiering – ruim twee ton hadden ze nodig – die ze onder andere via donaties en via de omliggende gemeentes en kerkgenootschappen kregen. Een van de initiatiefnemers in het *Dagblad van het Noorden*: ‘De gemeente- en kerkbestuurders laten zo zien dat ze de komst van een hospice in deze regio ook belangrijk vinden. Het ‘werkgebied’ van het hospice gaat immers ook over de provinciegrens heen.’

In 2017 opende Hospice Veen & Wolden Tineke Breider (vernoemd naar de plotseling overleden initiatiefneemster) zijn deuren. Voor het eerst konden vrijwilligers en professionals de zorg voor dierbaren op zich nemen. In juli 2021 kreeg het hospice de vrijwilligersprijs 2020. Deze bijzondere waardering, met een geldbedrag van drieduizend euro wordt jaarlijks door een onafhankelijke jury toegekend aan instellingen die, met vrijwilligers, een bijzondere bijdrage leveren op het gebied van Zorg & Welzijn in de provincie.

Sinds 2009 waren er al pogingen gedaan om een hospice te realiseren in Stadskanaal. Initiatiefnemer Tineke Breider en haar collega's zetten daartoe een werkgroep op, vroegen steun aan gemeente en instellingen en konden zo na acht jaar eindelijk de deuren van het hospice openen.

Dorp: Stedum

Thema: Dorpsverenigingen, -visies, -centra

Verenigingen bouwen samen multifunctionele ontmoetingsplek Moarstee

Al jaren werd er in Stedum gepraat over een eigen dorps huis, maar die plannen kwamen lange tijd niet van de grond. Totdat bestuursleden van vier verenigingen uit het dorp de koppen bij elkaar staken. Ze hadden het kleine clubgebouw op het oog waar op dat moment drie verenigingen in waren gevestigd: de scouting, de tennisclub én de ijsbaanvereniging. Alleen: het pand barstte uit zijn voegen en was aan vervanging toe. Wat als hier een multifunctionele ontmoetingsplek van gemaakt kon worden?

De Stichting Moarstee werd in het leven geroepen, met vertegenwoordigers van de verschillende vereniging, die gezamenlijk plannen begonnen te maken en het pandje voor de symbolische prijs van 1 euro konden kopen. In de herfst van 2012 stapte ook de Schuttersvereniging van het dorp in het project en kon begonnen worden met het maken van plannen, het werven van fondsen en het verzinnen van een exploitatiemodel. Wat nu als de helft van eventuele winsten voor de verenigingen was en de helft voor de stichting?

Samen met vrijwilligers en allerlei andere betrokken werd het pand in die tijd verbouwd en geschikt gemaakt voor een nieuwe toekomst. Sindsdien zijn de ledenaantallen van de verenigingen toegenomen en werden zelfs plannen gemaakt voor Moarstee 2.0. En ook uitgevoerd! Het meest trots op alles zijn de verenigingen op de samenwerking die bereikt is. 'Praktisch het hele dorp heeft meegewerkt aan de totstandkoming van het onderkomen.'

Moarstee Stedum: <http://www.moarstee.nl>,

<https://www.rtvnoord.nl/nieuws/125948/Stedum-krijgt-eindelijk-haar-Moarstee>

Dorp: Steendam

Thema: DVC: Dorpsverenigingen, -visies, -ontmoetingscentra

Integrale dorpsvisie Steendam: blauwdruk voor de toekomst

Op 19 november 2019 verscheen de eerste Dorpsvisie van Steendam – een dorp aan het Schildmeer dat zo'n 200 inwoners telt. Ook dit Noord-Groningse dorp ligt middenin het bevingsgebied en heeft flink te lijden gehad van de gasbevingen de afgelopen decennia. Het enige positieve van deze situatie was dat er steeds meer behoefte bleek te komen aan gezamenlijkheid: een gedeelde visie en een gemeenschappelijke toekomst. Op dorpsvisieavonden en bij inspraakrondes konden de dorpingen hun ideeën, dromen, voorkeuren en plannen bespreken en bediscussiëren. Dat resulteerde in de eerste integrale dorpsvisie van Steendam die op een feestelijke avond in het dorpscafé aan de wethouder van de gemeente werd overhandigd. Met elkaar doet deze 'integrale' dorpsvisie dienst als blauwdruk voor de komende jaren – niet alleen voor de bevolking van het dorp, maar ook voor de gemeente Midden-Groningen, waarin Steendam ligt en voor alle andere overheden en instanties die met het dorp te maken hebben.

De Dorpsvisie werd opgesteld door het bestuur van de Dorpsvereniging Steendam, met ondersteuning van Libau, een onafhankelijke adviseur op het gebied van ruimtelijke kwaliteit en cultureel erfgoed. Naast een beschrijving van de karakteristieken van het dorp en zijn omgeving werd er een visie gegeven op een zevental thema's, variërend van openbare ruimte en verkeersveiligheid tot de samenwerking tussen dorp en overheid. Speciale themahoofdstukken waren gewijd aan de energietransitie en 'aardbevingen en versterkingen'.

Bijzonder van de Blauwdruk is dat er zes 'toekomstbeelden' werden uitgewerkt in het document, variërend van 'sociaal klimaat en leefbaarheid' tot 'Coöperatie'. Bijvoorbeeld op het gebied van energie (onder het kopje 'Coöperatie'), In alle fases van de totstandkoming van de Dorpsvisie werd de gemeente op de hoogte gehouden van de voortgang. Uiteindelijk is het namelijk de bedoeling dat de afspraken perspectief, houvast en vertrouwen geven aan bewoners, ondernemers en instellingen in en rond Steendam. Zoals een van de kernzinnen luidde: 'De dorpsvisie wordt aangeboden aan de gemeente als wensenkader vanuit het dorp, waarmee voor een meerjarige periode afspraken kunnen worden gemaakt.'

Bronnen:

> Steendam Dorpsvisie 2020-2030: <https://steendam.info/dorpsvisie-2020-2030>

> Dagblad van het Noorden: Bijzonder dorp Steendam zet de toon

<https://dvh.nl/groningen/Bijzonder-dorp-Steendam-zet-de-toon-en-krijgt-internationaal-navolging-25047322.html>

Dorp: Steendam

Thema: EEV – Energie, economie, vervoer

Steendam graaft zelf een deel van het glasvezelnetwerk

Uit een leefbaarheidsenquête van de dorpsvereniging van Steendam bleek in 2015 dat een grote behoefte was aan snel internet. Diverse plannen en initiatieven kwamen langs. Waarom kon men Steendam niet laten aansluiten op het glasvezelnet van Siddeburen – slechts vier kilometer van het dorp verwijderd, was de terechte vraag? Dat vond de directeur van het bekabelingsbedrijf EBC ook – zelf inwoner van Steendam. Waarom dat niet zelf gedaan? En zo groef EBC samen met inwoners van Steendam de hoofdader van vier kilometer. 25 vrijwilligers groeven vervolgens de sleuven naar de 160 woningen, samen met de bewoners. Binnen een paar maanden was alles klaar en kon een glasvezelfeestje worden gevierd in Podiumcafé Peter & Leni. ‘Snel internet draagt bij aan een leefbaar platteland en is daarom belangrijk voor alle inwoners’, zei een woordvoerder van de Coöperatieve Vereniging Steendam. ‘Zo kunnen we de krimp in ons dorp tegen gaan.’

Bronnen:

[Steendam Info](https://steendam.info/glasvezel/) – Glasvezel: <https://steendam.info/glasvezel/>

[EBC: bewoners Steendam](https://www.ebcgroup.nl/project-steendam/) <https://www.ebcgroup.nl/project-steendam/>

[Bokkeblad – Steendam viert aansluiting op glasvezelnet:](https://bikkeblad.nl/steendam-viert-aansluiting-op-glasvezelnet/)

<https://bikkeblad.nl/steendam-viert-aansluiting-op-glasvezelnet/>

Dorp: 't Zandt

Thema: Dorpsverenigingen, -visies, -centra

't Zandt op de kaart: gebiedsvisie die verder gaat dan versterking en herstel

't Zandt heeft een toekomst die verder gaat dan herstel en versterking, vond de vereniging Dorpsbelangen, en ging daarom in 2015 aan de slag om een nieuwe toekomstvisie te schrijven: *'t Zandt op de kaart*. Dit deed de vereniging samen met samen met de stichting Welzijn & Dienstverlening, de Woongroep Marenland en de gemeente Loppersum. De bewoners, ondernemers en bestuurders van 't Zandt onderzochten gezamenlijk de ontwikkeling van het gebied in en rond het dorp aan de hand van acht thema's: recreatie en toerisme, economie, welzijn, onderwijs, 'zorg en sociale cohesie', sport, vervoer en verkeer, wonen en openbare ruimte. Omdat het over 't Zandt en omgeving ging, werd de nota *Gebiedsvisie* genoemd. Uiteindelijk werd op basis van dit plan een ruim bedrag beschikbaar gesteld door provincie, het rijk en de Dialoogtafel, waarvan de herinrichting van het dorp en tal van andere projecten konden worden gerealiseerd. Inmiddels is een speeltuin en het Proathoes (soort van Steunstee) gerealiseerd.

De toekomstvisie *'t Zandt op de kaart* ging uit van acht thema's en behandelt vragen als: Wat te doen met vergrijzing en krimp, wat te doen met de karakteristieke panden van het dorp die door de gasbevingen zijn beschadigd? In wat voor gebied willen de bewoners leven? (Antwoord: 'In een herkenbare groenstructuur die het dorp verankert aan haar omgeving.') De doorwrochte maar heldere gebiedsvisie werd zo de blauwdruk voor de toekomst van het dorp. 't Zandt is een prachtdorp dat het verdient om op de kaart gezet te worden,' zei de voorzitter van Dorpsbelangen.

Bronnen:

> Loppersum – 't Zandt op de kaart: https://www.loppersum.nl/portal/laatste-nieuws_41255/item/informatiefolder-over-het-programma-t-zandt-op-de-kaart_24433.html

> Gebiedsvisie 't Zandt op de kaart https://open-pilot.overheid.nl/repository/ronl-dfa21ac8-2da4-46ef-9dd7-2287e3c7d983/1/pdf/8Bijlage_4_Gebiedsvisie_%27t_Zandt.pdf

> Loppersum – 895.000 euro subsidie voor leefbaarheid:

https://www.loppersum.nl/portal/laatste-nieuws_41255/item/t-zandt-op-de-kaart-895000-euro-subsidie-voor-leefbaarheid_22985.html

> Dagblad van het Noorden - 't Zandt heeft weinig vertrouwen in versterking
huizen: [https://www.dvhn.nl/groningen/%E2%80%98t-Zandt-heeft-weinig-
vertouwen-in-versterking-van-huizen-23931699.html](https://www.dvhn.nl/groningen/%E2%80%98t-Zandt-heeft-weinig-vertouwen-in-versterking-van-huizen-23931699.html)

Dorp: 't Zandt

Thema: Landschap, recreatie, cultuur

Landgoed DeCamping maakt van voormalige voetbalveld 't Zandt een opvang-, werk- en leerplek

Waar vroeger middenin 't Zandt het voetbalveld de plaatselijke vv lag, ligt nu Landgoed DeCamping: een levendige opvangplek voor dorpsgenoten en mensen van buiten. De plek is een initiatief van Drewes Wildeman en Dick Stukkien dat ontstond toen de voetbalvereniging in 2017 werd opgeheven. Wat moest er met het lege veld in het midden van het dorp gebeuren? Een camping, bedachten de twee, maar geen gewone. Wel: een plek waar mensen van buiten onderdak konden krijgen en het prachtige landschap van Noord-Groningen konden leren kennen. Sinds 2018 biedt Landgoed DeCamping in 't Zandt mensen van binnen en buiten het dorp daarom een beschermde en beschutte plek om te bivakkeren, werken, recreëren en te leren. Een plek om te socialiseren en te integreren, volgens de oprichters. Wie graag met zijn handen werkt kan aan de slag in de werkplaats. Mensen met groene vingers kunnen de velden onderhouden en misschien wel een gedeelte van het bos hierachter.'

De stichting werkt daartoe samen met het Noorderpoortcollege in Groningen bij het begeleiden van vroegtijdige schoolverlaters, met bureau Halt (taakstraf jongeren), met de werving van vrijwilligers bij de Vrijwilligerscentrale en het reïntegreren van werkzoekenden via het Werkplein Fivelingo. Uiteindelijk wil Landgoed DeCamping een voorziening worden die selfsupporting is en dorpingen en mensen van buitenaf kan ondersteunen, activeren en bij elkaar brengen. 'Landgoed DeCamping is eigenlijk een sociaal dorpsbedrijf.'

Inmiddels zijn er tal van nieuwe plannen ontstaan, onder andere voor de uitbreiding met een 'groen inspiratiepark'. Veertig leerlingen van het Alfa College in Groningen bedachten samen met landschapsbureau LAOS een plan te bedenken voor een groene en waterrijke dorpsrand voor 't Zandt.

Bronnen:

[Dagblad van het Noorden – Landgoed De Camping in 't Zandt moet 'sociaal dorpsbedrijf' worden: https://www.dvhn.nl/groningen/Landgoed-De-Camping-in-'t-Zandt-moet-'sociaal-dorpsbedrijf'-worden-22212106.html](https://www.dvhn.nl/groningen/Landgoed-De-Camping-in-'t-Zandt-moet-'sociaal-dorpsbedrijf'-worden-22212106.html)

Landgoed DeCamping:

<https://www.landgoeddecamping.nl/company/LandgoeddeCamping>

Dorp: 't Zandt, Zeerijp, Eenum, Leermens, Oosterwijtwerd en Westeremden

Thema: Zorg, onderwijs, ondersteuning

Samenwerking dorpsscholen ten oosten van Loppersum leidt tot nieuwe netwerkschool

In 2010 kregen 't Zandt, Zeerijp, Eenum, Leermens, Oosterwijtwerd en Westeremdenzaten te horen dat hun dorpsscholen over enkele jaren zouden moeten sluiten. Leerlingenaantallen daalden al jaren, onderwijskwaliteit zou alen en de kosten zouden stijgen, had het regionale onderwijsbureau berekend. Sluiting van de kleine dorpsscholen was de enige oplossing, volgens de verschillende scenario's van de gemeente Loppersum. Toen het nieuws bekend werd kwamen ouders en dorpsbewoners in opstand en samen richtten ze de werkgroep 'kleine scholen Loppersum Oost' op. Ze bedachten een ander scenario waarin de scholen niet hoefden te sluiten en dat de onderwijskwaliteit juist verhoogd kon worden. Met feiten en cijfers ondersteund. Na gesprekken met de gemeente en het onderwijsbureau, excursies en een pilot kwam een netwerkschool uit de bus. Alle scholen bleven open, maar kwamen onder een bestuur. Leraren rouleren sindsdien over de verschillende scholen en werken intensief samen.

Sleutel tot dit succesverhaal was de inspanning van de dorpsbewoners zelf die een zeer degelijk rapport wisten te produceren: *De kracht van klein: het wenkend alternatief*. Daardoor werden ouders en dorpsbewoners een volwaardige gesprekspartner. Wat ook hielp was dat er bijval van hogerhand kwam door nieuwe wetgeving die de kleine scholentoeslag in stand hield. De afzonderlijke scholen bleven dus bestaan en behielden hun eigen identiteit. Tegelijkertijd werden de schoolgebouwen versterkt. De ouders waren zeer bij met deze nieuwe opzet, want hierdoor kon de onderwijskwaliteit van de scholen op peil worden gehouden en de dorpsscholen blijven bestaan. 'Ik ben echt blij dat we zover zijn gekomen,' verklaarde een ouder tegenover een verslaggever van het *Dagblad van het Noorden*

Bronnen:

Netwerkschool <https://www.netwerkschool.org>

RTV Noord – Kleine scholen Loppersum per augustus samen verder als netwerkschool: <https://www.rtvnoord.nl/nieuws/164753/Kleine-scholen-Loppersum-per-augustus-samen-verder-als-netwerkschool>

Rapport Werkgroep Kleine Scholen Loppersum Oost:

<https://www.oosterwijdwerd.net/rapport-werkgroep-kleine-scholen-loppersum-oost-2/>

Scenario 5 – De kracht van klein: het wenkend alternatief:

[https://abtemoschoolblijft.files.wordpress.com/2011/10/scenario5krachtvankleindr
ukproefdefinitief.pdf](https://abtemoschoolblijft.files.wordpress.com/2011/10/scenario5krachtvankleindr
ukproefdefinitief.pdf)

Dorp: Ten Boer

Thema: BWV – Bouwen, wonen, versterken

Bewoners Hamplaats Ten Boer versnellen versterkingstraject

De Hamplaats in Ten Boer – een groene oase in het centrum van Ten Boer, bestaande uit acht blokjes van drie jaren-zestig-huizen – was flink beschadigd door de bevingen. Versterken, luidde het officiële advies van de toenmalige gemeente Ten Boer in november 2018. Maar wijs geworden door de lange versterkingstrajecten gingen de bewoners met elkaar om de tafel om een gezamenlijke oplossing te bedenken. Hun keuze werd slopen en nieuw bouwen, volgens een eigen plan. De gemeente ondersteunde dit besluit volledig.

Samen met adviesbureau Duurzaam Wonen werd een plan opgesteld voor 24 nieuwe houtskelotwoningen. Gezamenlijk werd een aannemer gezocht en een jaar na het bindende versterkingsadvies werd het plan goedgekeurd door de gemeente. Tegelijkertijd werd er ook gezorgd voor een tijdelijk verblijf in InnerStay op het Suikerunieterrein van de stad Groningen, waar de buurtbewoners gezamenlijk zullen verblijven. In een half jaar tijd zullen de nieuwe woningen gebouwd worden en daarna kunnen de bewoners terug naar hun groene oase in het centrum van Ten Boer. De voormalige burgemeester was zeer enthousiast over dit bewonersinitiatief: 'Een optelsom van vasthoudende bewoners, over grenzen heen durven denken en de gemeente die de regierol op zich neemt.'

> Hamplaats Ten Boer zonder woorden – begin jaren zestig tot nov. 2019:

<https://historischeverenigingtenboer.nl/geen-categorie/hamplaats-ten-boer/>

> Hamplaats Ten Boer bewijst – versterken kán ook snel:

<https://dvhn.nl/groningen/Hamplaats-bewijst-versterken-k%C3%A1n-snel-24813869.htmlh>

> Ruim 30 miljoen voor versterking in Ten Boer:

<https://www.oogtv.nl/2019/05/ruim-30-miljoen-voor-versterking-in-ten-boer/>

> Versterking en dorpsvernieuwing <https://gemeente.groningen.nl/versterking-en-dorpsvernieuwing>

Dorp: Ten Post

Thema: Dorpsverenigingen, -visies, -centra

De Postkoamer in Ten Post versterkt, verduurzaamd en opengesteld voor de bevolking

Je zou de huizen in Groningen niet alleen moeten versterken, maar tegelijkertijd ook moeten verduurzamen en toekomstbestendig maken, bedacht het honderd jaar oude bouwbedrijf Van Wijnen toen het in gesprek kwam met bewoners van Ten Post. Een woordvoerder van Van Wijnen: 'Dit huis staat model voor de problemen met de huizen hier: onveilig, slecht geïsoleerd én karakteristiek voor het aanzicht van het dorp.' Na die gesprekken kocht Van Wijnen het oude postkantoor (de Postkoamer) in Ten Post, versterkte het volgens de methode QuakeShield – een architectenbureau uit Groningen – verduurzaamde het in samenwerking met Urgenda, en stelde het ter beschikking aan een inwoner van Ten Post (de buurvrouw), die de eerste twee jaar in dit toekomstbestendige pand mocht wonen, onder de voorwaarde dat ze het ook enkele keren per jaar zal openstellen voor geïnteresseerden, die willen ervaren wat 'energieneutraal wonen' betekent.

Twee jaar lang zal 't Slot ook de ambassadeur en beheerder van 'de Postkoamer' zijn, de aangrenzende ruimte die als ontmoetingsplek voor bewoners zal fungeren. Inmiddels zijn er al een aantal rondetafelgesprekken geweest in deze ruimte, voornamelijk over de vraag hoe de toekomst van dit gebied eruit moet komen te zien. Dit soort gesprekken kan door iedereen georganiseerd worden – en niet alleen voor inwoners van Ten Post.

Bronnen

Opening de Postkoamer: <https://toekomstbestendig-in-groningen.nl/de-postkoamer-geopend>

RTV-Noord: Nieuwe bewoonster oude postkantoor Ten Post is buurvrouw
<https://www.rtvnoord.nl/nieuws/200632/Nieuwe-bewoonster-oude-postkantoor-Ten-Post-is-buurvrouw>

Toekomstbestendig wonen in Groningen:

<https://www.vanwijnen.nl/projecten/toekomstbestendig-wonen-in-groningen>

Voortgang De Postkoamer: <https://toekomstbestendig-in-groningen.nl/kennisdeling-intern/>

Dorp: Ter Apel

Thema: Zorg, onderwijs, ondersteuning

Bewoners Ter Apel praten in veilige, besloten omgeving over overlast

De gemeente Westerwolde (voorheen Vlagtwedde) organiseerde in 2021 – net als Vlagtwedde een jaar daarvoor – een besloten bijeenkomst waar inwoners van Ter Apel in gesprek konden gaan met elkaar, met de gemeente, politie en andere betrokken organisaties over de overlast die een kleine groep bewoners van het asielcentrum veroorzaakte in het dorp. Op de besloten avond konden ze vertellen hoe ze hun gevoel van veiligheid ervoeren.

Een eerdere gesprekavond had al geleid tot de komst van drie ‘ketenmariniers’ van het rijk die als taak hebben de overlast zoveel mogelijk te beperken. In het dorpscentrum werd daarnaast een inlooppunt ingericht waar bewoners en bezoekers van Ter Apel hun klachten of tips kwijt konden.

De ketenmariniers vertelden op deze avond over de maatregelen. Ook konden inwoners met andere betrokkenen in gesprek en zelf vertellen over hun gevoel van veiligheid. ‘We willen ook graag weer weten hoe het met het veiligheidsgevoel is gesteld’, zei een woordvoerder van de gemeente.

Dat een dergelijke ‘veilige’ gespreksomgeving tijd en inspanning kost, is te zien aan het feit dat een eerste avond, in 2017, werd afgelast omdat er minder dan twintig mensen op afkwamen. De gemeente wil van de dorpsbewoners horen of de maatregelen hielpen en omdat dit zo belangrijk was, werd de communicatie over de avond verbeterd en werd er een nieuwe avond georganiseerd, die wel goed bezocht werd.

Dagblad van het Noorden: Voelen Ter Apelers zich veilig in hun dorp?

<https://dvhn.nl/groningen/Voelen-Ter-Apelers-zich-veilig-in-hun-dorp-25321221.html>

<https://www.rtvnoord.nl/nieuws/174076/Inwonersbijeenkomst-Ter-Apel-gaat-niet-door>

Dorp: Termunten en Termunterzijl

Thema: DVC Dorpsverenigingen, -visies, -centra

Dorpshuis Termunten en Termunterzijl heeft dorpsbreed karakter

Na het sluiten van de openbare basisschool in Termunten kwam een groep dorpsbewoners bij elkaar: werd het niet eens tijd een nieuwe ontmoetingsplek te realiseren? Die gesprekken bleken de eerste stappen van wat een tijd later de stichting Samen onder één Dak zou worden: een organisatie die een dorpshuis voor Termunten en Termunterzijl voor elkaar wilde krijgen. 'Dorpsbreed', zoals het devies luidde.

De eerste stap was te onderzoeken wat de mogelijkheden waren. Welke verenigingen en welke individuen zouden gebruik willen maken van de nieuwe voorzieningen? Uiteindelijk leverde dit zoveel ideeën en draagvlak op dat de gemeente Delfzijl besloot het initiatief te ondersteunen en een forse subsidie te geven. Bovendien pastte het plan precies in de ideeën die bij de gemeente leefden om de omgeving van de toegangsweg naar Termunterzijl verder te verfraaien en een oplossing te vinden voor het parkeren.

Met de financiële middelen die de stichting ontving kon zij een leegstaande woning aankopen nabij de entree aan de oostkant van Termunten, waar het nieuwe dorpshuis gerealiseerd kan worden.

Bronnen:

Alle dorpen een dak - www.delfzijl.nl/alledorpeneendak.nl.

Eemskrant 16 juni 2020

<https://www.eemskrant.nl/delfzijl-ondersteunt-nieuw-dorpshuis-termunten-en-termunterzijl/>

Dorp: Tjuchem

Thema: BWV Bouwen, wonen, versterken

Inwoners Tjuchem nemen regie terug met gebiedsgerichte aanpak

Het dorp Tjuchem is een van de meest getroffen dorpen in het bevingsgebied: ruim 100 van de 140 woningen bleken namelijk een verhoogd risicoprofiel te hebben volgens de berekeningen van de NCG: Grootschalige versterkingsoperaties lagen in het verschiets. De bewoners van het dorp wilden echter grotendeels zélf de regie houden over deze versterking en tweespalt te voorkomen. Een nog grotere vrees van de Tjuchsters was dat ze in een eindeloos traject zouden terechtkomen, waarbij versterkingsplannen telkens werden aangepast en beloften steeds verder naar de toekomst verschoven. De Vereniging voor School en Dorpsbelangen Tjuchem stelde daarom voor dat de dorpsbewoners zelf aan een versterkingsplan voor Tjuchem zouden werken, 'gebaseerd op wat wij nodig achten om veilig en liefst wat duurzamer te kunnen blijven wonen in ons dorp'. Verder wilden ze dat alle huizen in het dorp bekeken moesten worden en niet alleen de huizen met een verhoogd of licht verhoogd risicoprofiel. 'Wat voor risico je woning ook heeft, wij vinden dat het huis geïnspecteerd moet worden,' zei de voorzitter School- en Dorpsbelangen Tjuchem.

Terwijl de woningen werden zou dit gebiedsgerichte versterkingsplan kunnen worden bedacht, doorgerekend en gepubliceerd, was het idee. Als er budget voor dit plan zou kunnen worden gereserveerd, zou de uitvoering ervan geen jaren hoeven te duren, was de redenering van de dorpsbewoners. 'Volgens mij is het altijd heel erg goed als dorpen daarin zelf de regie nemen,' zei de wethouder.

Toch blijft iedereen waakzaam.

Bronnen:

Plan van aanpak Tjuchem: <https://www.tjuchem.net/bestuur/aardbevingsproblematiek-en-versterkingsprogramma/plan-van-aanpak-versterkingsopgave-voor-een-veilig-midden-groningen/>

RTV-Noord – Tjuchsters niet gerust op gebiedsgerichte versterkingsaanpak:
<https://www.rtvnoord.nl/nieuws/206076/Tjuchsters-niet-gerust-op-gebiedsgerichte-versterkingsaanpak>

NCG: Dorpsbewoners aan zet <https://duckduckgo.com/?q=Tjuchem+versterking+gebiedsgerichte+aanpak&ia=web>

Dorp: Tjuchem en Steendam

Thema: Energie, economie, vervoer

Voorkeurstracé N33 door bewoners Tjuchem en Steendam bedacht

De N33, die van Assen-Zuid naar de Eemshaven loopt, moest volgens de verkeerskundigen van Rijkswaterstaat om veiligheidsredenen verdubbeld worden. De eerste plannen die in 2014 ter tafel kwamen leken echter zeer ongunstig voor Tjuchem en Steendam. Bezorgde burgers sloegen de handen in elkaar en richtten de 'Werkgroep N33 Tjuchem' op. Uiteindelijk kwamen ze samen met deskundigen met een variant (X1 genoemd) die het best zou zijn voor de dorpen en de omliggende gebieden. Daarbij werd goed naar de opdracht gekeken en geprobeerd de belangen van alle stakeholders in kaart te brengen: bevolking, landbouw, natuur, economie, recreatie en leefbaarheid. Bestuurders werden in een bus rondgereden door het gebied en op knelpunten en kansen gewezen, zonder meteen een oordeel te vellen. Tot verbazing van velen werd deze variant uiteindelijk uitgekozen.

'De plannen van de omwonenden scoren het beste op verkeersveiligheid en bereikbaarheid van de noordelijke regio, twee belangrijke doelen van de verdubbeling,' schreven de Provincie en het Ministerie in een gezamenlijke persverklaring. Volgens een woordvoerder van de Werkgroep is het bij dergelijke grote verkeersprojecten nog niet eerder voorgekomen dat een bewonersvariant de voorkeur kreeg boven de andere. De wethouder: 'Dit is het perfecte voorbeeld van burgerparticipatie. Ik ben erg trots op dit resultaat.'

Bronnen:

> RTV-Noord – Bewonersvariant N33 Midden heeft voorkeur:

<https://www.rtvnoord.nl/nieuws/189313/Bewonersvariant-N33-Midden-heeft-voorkeur-Appingedam-not-amused>

Dorp: Ulrum

Thema: Zorg, onderwijs, ondersteuning

DörpsZörg Ulrum bestrijdt krimp met vrijwilligers en een eigen Dörpsstek

Sinds 2011 bestrijden Ulrumers krimp in het dorp met behulp van het initiatief DörpsZörg. Begin ervan was dat vrijwilligers van DörpsZörg de behoeften in kaart brachten van dorpsbewoners die niet meer zelfstandig kunnen wonen. Dit deden ze aan de hand van 'droomsessies': wat wilden de inwoners van het dorp in de nabije toekomst? Onder begeleiding van deskundigen gingen dorpingen daarna met elkaar in gesprek hoe ze wilden dat hun dorp er over twintig jaar uit zagen. Wat is nodig en wat konden ze waarmaken? Uitkomst van deze sessies was dat ze een zelfredzaam, behulpzaam en saamhorig dorp wilden hebben, waar een centrale ontmoetingsplaats ouderen en andere dorpingen samen zou brengen. Op deze manier kreeg de stichting DörpsZörg en de Dörpsstek vorm. 'Georganiseerd noaberschap', noemde het Dagblad het initiatief.

Het vervolg van het initiatief was lastiger, maar niet onoplosbaar. Zo bleken vrijwilligers soms lastig te vinden en was de Dörpsstek pas in 2019 af – later dan gepland. Vrijwilligers helpen intussen met met boodschappen doen en organiseren activiteiten in de Dörpsstek. Twee keer per maand zijn er nu gezamenlijke maaltijden. 'Op deze manier zorgen we ervoor dat ons dorp verzilvert in plaats van vergrijs,' zei de voorzitter van DörpsZörg bij de opening. 'Vroeger was moeder thuis, nu werkt iedereen. En als je 65 was, zat je in het verzorgingshuis. Wij willen het noaberschap van vroeger weer terug, maar dan in een modern jasje. Dat wil zeggen dat we het heel goed organiseren. En stimuleren.'

Bronnen

[Dörpszörg Ulrum](http://www.dorpszorgulrum.nl/) <http://www.dorpszorgulrum.nl/>

[Dagblad: Georganiseerd noaberschap in Ulrum.](https://dvhn.nl/archief/Georganiseerd-noaberschap-in-Ulrum-20852903.html)

<https://dvhn.nl/archief/Georganiseerd-noaberschap-in-Ulrum-20852903.html>

Anders benutten: [Dörpszörg Ulrum.](https://www.andersbenutten.nl/inspiratiebox/pilots/dorpszorg-ulrum/)

<https://www.andersbenutten.nl/inspiratiebox/pilots/dorpszorg-ulrum/>

[Droomsessie helpt Ulrum.](https://www.deelnulrum.nl/?p=182) <https://www.deelnulrum.nl/?p=182>

Bronnen

Site dorpszorg Ulrum

<http://www.dorpszorgulrum.nl/>

Visie DörpsZörg Ulrum

http://www.dorpszorgulrum.nl/wp-content/uploads/2015/04/Boekje-visie-dorpszorg-Ulrum_small.pdf

Artikel ontmoetingscentrum Ulrum

<https://www.kansrijkgroningen.nl/praktijkvoorbeelden/ontmoetingscentrum-ulrum>

Verdere informatie: Hans van der Heide

Telefoon: 06-12858038

Email: hans.vanderheide@nlzve.nl

Dorp: Ulrum

Thema: DVC: Dorpsverenigingen, -visies, -ontmoetingscentra

Ulrum 2034: toekomstvisie op basis van dorpsverhalen

Om de leegloop in het dorp tegen te gaan, begon Dorpsbelangen Ulrum in 2010 plannen te maken voor een toekomstbestendig dorp. Ze vroegen inwoners naar verhalen en stelden daarop het boekje 'Typisch Ulrum! Dorpsidentiteit aan de hand van verhalen' samen. Op basis hiervan ontstond Project 'Ulrum 2034'. Met enige creativiteit en veel doorzettingsvermogen wisten de initiatiefnemers de gemeente aan te sporen en het project te ondersteunen en zo kon Ulrum 2034 in 2014 van start gaan. Resultaat was dat tussen 2014 en 2017 diverse huizen werden verduurzaamd of 'levensloopgeschikt' gemaakt. Ook kregen dorpingen 'tips voor verfraaien en opknappen van panden' in de oude kern van het dorp. Er kwam een zorginitiatief voor zorgbehoevenden (DörpsZörg Ulrum) en er werd een nieuw speel-en-doepark gebouwd: het Lotuspark. Alles werd in kaart gebracht en gecommuniceerd door DEEL&Ulrum. In mei 2017 werd het project afgesloten. Een woordvoerder: 'Het project mag dan voltooid zijn, het saamhorige netwerk dat de dorpingen eraan overhielden – onderling en met bedrijven in de omgeving – blijft bestaan.'

Bronnen

Artikel Noorderbreedte over Project Ulrum 2034:

<https://www.noorderbreedte.nl/2017/05/30/hoe-ulrum-een-voorbeeldorp-werd/>
Kaart initiatieven te Ulrum:

<http://werknulrum.nl/>

Animatie over het project:

http://www.project2034.nl/cms/wp-content/uploads/ULRUM_animatie_c.m4v

Site DEEL&Ulrum (inactief sinds eind project):

<http://www.deelnulrum.nl/>

- Overzichtspagina project van Universiteit Wageningen:

<https://www.wur.nl/nl/project/Toekomstbestendig-Ulrum.htm>

- Wetenschappelijk artikel over project (met interessante bevindingen over o.a. minder participatie vanuit lage inkomensgroepen en de relatie tussen tastbare resultaten en publieke waardering):

<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0743016718302249>

- Typisch Ulrum:

https://issuu.com/libau/docs/20160913_dma_werk_ulrum_boekjea4

- d'Olle kern (tips voor verfraaien en opknappen van panden):

https://issuu.com/luteijn/docs/20170323_dma_ulrum_werkboek_d_olle_

- Documentaire Koppig Ulrum:

<https://www.2doc.nl/documentaires/series/2doc/2015/juni/koppig-dorp.html>

Plaats: Usquert

Tag: LRC, Landschap, recreatie, cultuur

Vrijwilligers cruciaal bij tweejaarlijkse cultureel evenement Monumentaal Usquert

Het zijn slechts twee dagen in september, en ze zijn ook nog eens om de twee jaar, maar tijdens Monumentaal Usquert kun je als bezoeker bijna tachtig culturele activiteiten volgen op meer dan dertig locaties. Van een verhalenverteller in een villa aan de Wadwerderweg tot een dweilorkest dat door het centrum van Usquert zwiert. Het grote culturele evenement wordt georganiseerd door de Vereniging Dorpsbelangen Usquert en trekt om de twee jaar duizenden bezoekers die van heinde en verre komen. Het is een professioneel georganiseerd evenement dat ondersteund wordt door tal van instellingen, bedrijven en overheden. Daarvoor wordt niet alleen het festival georganiseerd, met hulp van tal van vrijwilligers, maar wordt ook een uitgebreide website gemaakt, een kleurenboekje en wordt een historische bus gecharterd die rondritjes langs en door het dorp maakte.

Het idee achter Monumentaal Usquert is de prachtige panden en andere locaties in het centrum van het wierdendorp voor publiek open te stellen en te bevolken met muziek, schilder- en textielkunst, gedichten, theater en andere vormen van kunst tijdens de Open Monumentendagen. Het is een breed muzikaal en cultureel evenement waarin de programma's in de Petrus en Pauluskerk centraal staan. De 2020-editie van Monumentaal Usquert ging vanwege de coronaperikelen niet door, maar wordt voorlopig verschoven naar 2021. Of dit inderdaad doorgaat, is de vraag.

Bronnen:

> Monumentaal Usquert: [https://monumentaalusquert.nl/2018/index.html - programma](https://monumentaalusquert.nl/2018/index.html-programma)

> Vereniging van Dorpsbelangen Usquert:

<http://www.usquert.nl/downloads/2018-Jaarverslag-Dorpsbelangen-Usquert.pdf>

Plaats: Veendam

Tag: EVV Energie, economie, vervoer

Bus Veendam en Wildervank gerund door vrijwilligers

Stadsbus Veendam (lijn 510) is een buslijn die sinds eind 2015 rijdt met vrijwillige chauffeurs. De bus, waarin plek voor 8 passagiers, rijdt langs de winkelcentra en verzorgingshuizen van Veendam en Wildervank. Op deze manier kunnen ouderen, mindervaliden en anderen toch op plaatsen komen waar door bezuinigingen nauwelijks tot geen OV-verbinding meer zou zijn. Het bestuur van de stichting Stadsbus Veendam weet al enkele jaren meer dan dertig vrijwilligers aan te trekken, die er gezamenlijk voor zorgen dat lijn 510 zes dagen per week op vaste tijden rijdt voor een gereduceerde prijs. Op vertoon van het buskaartje kunnen passagiers ook korting krijgen bij ondernemers en winkels in Veendam. Een woordvoerder: 'De Stadsbus mag nooit meer verdwijnen.'

Bronnen:

Stadsbus Veendam: <https://www.stadsbusveendam.nl/>

RTV1: <https://rtveen.nl/2016/03/20/lijn-510-veendam-mag-nooit-meer-verdwijnen/>

Ideeënbank Groningen: <https://www.ideeenbankgroningen.nl/projecten/andere-onderwerpen/de-stadsbus-veendam-is-er-voor-iedereen>

Dorp: Vriescheloo

Thema: LRC: Landschap, recreatie, cultuur

Dorpsraad en school leggen samen openbare schooltuin aan

Begin 2014 legde basisschool SWS De Driesprong, samen met de dorpsraad Vriescheloo, een Dorpsschooltuin aan. Naast bloemen en een boomgaard vol fruitbomen is er ook een groentetuintje, dat elke dinsdagmiddag wordt onderhouden door de kinderen van de basisschool – ook buiten het schoolseizoen. De aanleg van de tuin was mogelijk omdat er, als gevolg van krimp, een aantal huurwoningen werd gesloopt. Hierdoor ontstond een lege plek in het dorp, vlak bij de karakteristieke molen de Korenbloem met bijbehorende theeschenkerij. Op initiatief van de dorpsraad, in samenwerking met de gemeente Bellingwedde en woningbouwvereniging Acantus werd gezocht naar een nieuwe, waardevolle, invulling van deze plek en dat werd de Dorpsschooltuin van SWS De Driesprong. De kinderen van de school telen sindsdien groenten in de tuin, schoffelen en krijgen op school theorielessen over tuinieren, planten en telen. De tuin is niet alleen toegankelijk voor leerlingen, maar ook voor algemeen publiek. De Dorpsschooltuin is grotendeels zelfvoorzienend en wordt ook opengesteld tijdens de Westerwoldse Tuintiendaagse 'Westerwolde Rijgt'. De kinderen verkopen groenten en fruit waarvan de bijdragen in de onderhoudskas komen. Vriescheloo won – mede door de tuin – de landelijke hoofdprijs van Kern met Pit en onder andere daardoor heeft de dorpsschooltuin inmiddels een gezonde financiële basis.

Voor meer informatie: www.facebook.com/dorpsschooltuinvriescheloo.

Bronnen:

<https://westerwolde.groningen.nl/zien-doen-beleven/westerwolde-rijgt-2/dorpsschooltuin-vriescheloo>

<https://hetstreekblad.nl/artikel/1057798/dorpsschooltuin-vriescheloo-zoekt-versterking.html>

Extra informatie:

Stichting Dorpsschooltuin (in oprichting)

Berkenweg

Vriescheloo

klaralv@ziggo.nl

www.facebook.com/dorpsschooltuinvriescheloo

<https://www.ideeenbankgroningen.nl/projecten/energie-groen-en-duurzaam/dorpsschooltuin-in-vriescheloo>

Dorp: Wagenborgen

Thema: ZOO Zorg, onderwijs, ondersteuning

Vrijwilligersnetwerk Wagenborgen houdt – samen met dorpsondersteuner – zorg overeind

In 2015 werd bekend dat woonzorgcentrum Zonnehuis Menterne in Wagenborgen zou moeten sluiten. Dat was reden voor Dorpsbelangen Wagenborgen om van zorg een belangrijk beleidsspeerpunt te maken. Geïnspireerd door soortgelijke zorgexperimenten in Loppersum en Wedde (Wedde dat 't lukt) kwam zo het Vrijwilligersnetwerk Wagenborgen tot stand, met financiering van de gemeente die een professionele dorpsondersteuner aannam. Die functie zorgde voor de structuur binnen het vrijwilligersnetwerk en voor kwaliteitsbewaking binnen de geboden zorg. Ook verbindt de dorpsondersteuner de betrokken professionele instanties, zoals huisarts en gemeente, met de vrijwilligers. Samen met deze instanties houden de vrijwilligers Wagenborgen leefbaar voor ouderen en andere kwetsbare mensen.

[Het experiment met de dorpsondersteuner bleek een succes](#), en de gemeente besloot dit te blijven financieren. [Sinds 1 mei 2019 is er een nieuwe dorpsondersteuner actief in Wagenborgen, enkele jaren subsidie werd vrijgemaakt.](#) In de coronatijden, zette de dorpsondersteuner bijvoorbeeld een [telefooncirkels van vrijwilligers op](#) zodat alleenstaanden in contact kunnen blijven met huisarts en vrijwilligers.

Bronnen

Missie Vrijwilligersnetwerk Wagenborgen:

http://www.vnwagenborgen.nl/?page_id=31

Vrijwilligersnetwerk Wagenborgen op Zorgzamedorpen Groningen.nl:

<https://www.zorgzamedorpen Groningen.nl/initiatieven/vrijwilligersnetwerk-dorpsondersteuner-wagenborgen/>

Nieuwsbericht pionieren met dorpsondersteuner:

<http://www.112wagenborgen.eu/index.php/2017/11/22/wagenborgen-pioniert-met-dorpsondersteuner/>

Downloadlink onderzoek naar toekomstbestendig Wagenborgen:

<https://www.dorpsbelangenwagenborgen.nl/index.php/component/phocadownload/category/2-actueel?download=1:toekomstplan>

Contacten voor verdere informatie

Vrijwilligersnetwerk Wagenborgen

Email: info@vnwagenborgen.nl

Janneke Schilthuis, dorpsondersteuner van Wagenborgen

LinkedIn: <https://www.linkedin.com/in/janneke-schilthuis-teeuwen-15b423140/>

Email: info@jannekederade.nl

Tel. nr: 06-11867521

Dorp: Warffum

Thema: ZOO – Zorg, onderwijs en ondersteuning

GoudOud helpt oudere Warffumers langer in het dorp te laten wonen

Zorgondernemer Vestia maakte in 2011 bekend dat verzorgingshuis Warfheem over enkele jaren zou worden opgeheven. Daarop trokken enkele dorpsbewoners aan de bel: hoe moest verder met oudere dorpsbewoners die hun leven lang in het dorp hadden gewoond? Men stak de koppen bij elkaar en richtte daarom in 2012 de stichting GoudOud op. Op een oproep in het dorpsblad kwamen bijna 1600 handtekeningen binnen. Een toekomstvisie werd uitgewerkt, evenals een haalbaarheidsonderzoek. Vervolgens werd een vrijwilligersnetwerk met een coördinatiepunt opgezet, dat voorziet in vraag & aanbod van vrijwilligersdiensten voor bewoners van Warffum en de omliggende dorpen. 'Inmiddels zijn er over het gehele land diverse soortgelijke initiatieven gestart en wordt er veel meer vanuit gebundelde burgerkracht gerealiseerd in de dorpen dan jaren geleden.'

Het informele zorgnetwerk is inmiddels onderdeel van Dorpscoöperatie Warffum. Deze verzorgt onder andere scholing voor zorgprofessionals, mantelzorgers en vrijwilligers. Speerpunt van de scholing is het optimaliseren van samenwerking tussen het informele en het formele zorgnetwerk in Warffum. Ondertussen is er ook een ander project gaande, waarin geprobeerd wordt een hofje te bouwen voor kwetsbare ouderen.

Voorafgaande aan het GoudOud project schetsten de verenigingen van dorpsbelangen Warffum en Usquert, Stichting Zorg voor Warfheem, Warfheem-eigenaar Vestia, zorgaanbieder de Hoven, huisarts Meijer, fysiotherapeut GC Warffum, wethouders van de gemeente Eemsmond en Zorgkantoor Menzis tijdens een aantal sessies een visie over de toekomst van de ouderenzorg in Warffum. Daarna werd er gekeken hoe de visie het beste kan worden omgezet in concrete plannen. 'De huisarts en de fysiotherapeut, de diëtiste en thuiszorgmedewerkers leveren de medische zorg, vrijwilligers de rest. Want vrienden, familie, burens en andere Warffumers gaan de ouderen zelf helpen, met eten, boodschappen doen, wandelen, vervoer, klusjes in huis, met het uitlaten van de hond.'

In het kader van het NPG-programma *Toukomst* werd het idee ingebracht door GoudOud en de Dorpscoöperatie Warffum voor een hofje waar kwetsbare ouderen zelfstandig, maar voorzien van alle (zorg)faciliteiten, in het eigen dorp kunnen blijven wonen.

Bronnen:

Achtergronden GoudOud: <https://www.goudoudinwarffum.nl/goudoud.php>

Dorpenacademie: Goud Oud in Warffum: Bewoners onderzoeken nieuw concept
woonzorgwelzijnsvoorziening

<https://dorpenacademie.nl/initiatief/goudoud-in-warffum/>

Eindrapport Goud Oud Warffum

<https://docplayer.nl/14409001-Eindrapport-februari-2013-goud-oud-in-warffum-dorpsinitiatief-voor-haalbaarheidsonderzoek-naar-een-vernieuwend-concept-voor-wonen-zorg-en-welzijn.html>

Dorp: Wedde, Veelerveen en Vriescheloo
Thema ZOO – Zorg, Onderwijs, Ontwikkeling

Wedde dat 't lukt zorgt dat inwoners Wedde, Veelerveen en Vriescheloo zo lang mogelijk zelfstandig thuis kunnen blijven wonen

Wedde dat 't lukt is een stichting die ervoor zorgt dat inwoners van Wedde, Veelerveen en Vriescheloo zolang mogelijk zorg kunnen krijgen en zelfstandig thuis kunnen blijven wonen. Het zorginitiatief is een project van de dorpsgemeenschap zelf, samen met de huisartsenpraktijk en een professionele dorpsondersteuner die vrijwilligers aanstuurt. Initiatiefnemer was huisarts Hans Berg die in gesprek ging met sleutelfiguren in het dorp. Samen ontwikkelden zij een plan om dorpsbewoners elkaar zoveel mogelijk te laten helpen wanneer zij zorg- of welzijnsvragen hebben. Een netwerk van vrijwilligers helpt sinds begin 2015 de zorg van dorpsbewoners te lenigen. Vierhonderd aanvragen komen er inmiddels per jaar binnen, die over zo'n 110 vrijwilligers worden verdeeld.

Dankzij de organisatie hoeft de huisarts minder vaak patiënten door te verwijzen naar een specialist. Ouderen zijn in staat langer in hun eigen dorp te blijven wonen. En de onderlinge band in het dorp is versterkt. Kern van het geheel is dat informele en formele zorg met elkaar verbonden worden: de huisartsenpraktijk doet zijn deel van de zorg, de dorpsvrijwilligers het andere. De dorpsondersteuner – die van de plaatselijke rijwielzaak in een fiets cadeau kreeg – signaleert, adviseert en legt verbindingen tussen mensen en organisaties. Bovendien houdt ze spreekuren in buurt- en dorpshuizen van de gemeente Bellingwedde (inmiddels Westerwolde). Eens per jaar is er een vrijwilligersdag, om eenieder te bedanken voor zijn inzet en betrokkenheid.

De resultaten van Wedde dat 't lukt zijn zeer bemoedigend. Het initiatief won de Niek de Jongprijs van de gezamenlijke zorgverzekeraars, voor innovatieve zorgprojecten. En de Gouden Pit, van de Koninklijke Nederlandse Heidemaatschappij, voor een project dat binnen een jaar kon zorgen voor het verbeteren van de leefomgeving.

Bronnen:

> Dagblad van het Noorden – Jarig zorgproject Wedde Dat 't Lukt slaat de vleugels uit: <https://www.dvhn.nl/groningen/Jarig-zorgproject-slaat-vleugels-uit-25071835.html>

> Groninger Dorpen – Wedde dat 't lukt: <https://groningerdorpen.nl/wp-content/uploads/2018/04/Wedde-dat-t-Lukt.pdf>

> Apotheekhoudende Huisartsenpraktijk Wedde – Wedde dat 't lukt:
<http://www.huisartsenpraktijkwedde.nl/wedde-dat-t-lukt/>

> Beste Praktijken – 'Wedde dat 't lukt?':
<https://www.medischondernemen.nl/medisch-ondernemen/beste-praktijken-wedde-dat-t-lukt>

Dorp: Westerbroek

Thema: Zorg, onderwijs & ondersteuning

Inwoners Westerbroek proberen school te behouden met opknapbeurt en ondersteuning

Begin 2015 liet de gemeente Hoogezand-Sappemeer weten dat de Jan Ligthartschool – een kleine basisschool in het dorp Westerbroek – zou moeten sluiten, net als die van Kiel-Windeweer. Beide scholen waren in bezit van de gemeente. De dorpingen zagen het niet zitten, kwamen in het geweer en tekenden protest aan bij de gemeente. Met succes. Een half jaar later liet de gemeente weten dat de scholen in elk geval nog een jaar open blijven. En dat jaar werd verlengd. Mede dankzij de inzet van dorpingen die in de zomer van 2016 de school opknapten. Helaas moest de school toch in 2020 sluiten – ondanks alle inspanningen.

De strijd voor het behoud van de school leek gewonnen toen de dorpsbewoners, ouders en leerlingen de handen ineensloegen en samen met de VZD (verenigde zelfstandige dorpscholen) de krachten bundelde. Er werd een nieuw schoolteam gevormd en de school werd opgeknapt door vrijwilligers. Het onkruid werd gewied, de planten gesnoeid, de ramen gewassen, en de muren schoongespoten. Een lokale ondernemer sponsorde de actie met nieuw zand en een container voor het afval en een autobedrijf met een professionele veegmachine. Dankzij de gezamenlijke actie kon de Jan Ligthart er in het nieuwe schooljaar er weer tegenaan – zonder extra kosten. Uiteindelijk viel het doek toch. De school sloot op 1 augustus 2020 en werd overgedragen aan OBS Driebond in Engelbert.

Bronnen:

Dagblad van het Noorden: Inwoners Westerbroek knappen school op
<https://www.dvhn.nl/groningen/Inwoners-Westerbroek-knappen-school-op-21578138.html>

Jan Ligthartschool: Geschiedenis
<https://www.janligthartschool-westerbroek.nl/geschiedenis/>

Westerbroek: Definitief eind Jan Ligthartschool.
<http://www.middengroningennieuws.nl/westerbroek-definitief-eind-jan-ligthartschool/>

Dorp: Westeremden

Thema: DVC: Dorpsverenigingen, -visies, -ontmoetingscentra

Dorpshuis Westeremden verbouwd volgens wensen dorpingen

Het oude dorpshuis van Westeremden was niet aardbevingsbestendig en flink beschadigd en moest daarom worden verbouwd en waarschijnlijk zelfs gedeeltelijk gesloopt. Wat zou er voor in de plaats moeten komen, was de vraag die dorpsvereniging Orando zichzelf en de dorpsbewoners stelde. Een brede multifunctionele ontmoetingsplaats had het bestuur voor ogen, waarin ruimte is voor zowel de jaarlijkse activiteiten als nieuwe initiatieven. Om uit te vinden wat het dorp daarvan vond, werd samen met een naburig architectenbureau een enquête opgesteld, waarbij de recente dorpsvisie leidend was. Uit de resultaten bleek dat de dorpingen niet alleen een bevingsbestendig dorpshuis wilden, maar ook een toekomstbestendig dorpshuis: een multifunctionele ontmoetingsplaats 'waarin ruimte is voor zowel de jaarlijkse activiteiten als nieuwe initiatieven'. Een 'gebouw dat uitnodigt om elkaar te ontmoeten'. Aldus geschiedde.

De ver- en nieuwbouw van het dorpshuis werd financieel mogelijk gemaakt door het versterkingsbudget van de NAM en diverse subsidies en donaties die door het bestuur van de Dorpsvereniging Westeremden werden binnengehaald. De voornaamste geldverstrekkers waren de gemeente Loppersum, Provincie Groningen, VSB-fonds, Oranjefonds, Fonds Eemsmond en het project 'Elk Dorp Een Duurzaam Dak'.

Na enige geharrewar over de financiering en corona-oponthoud, ging het sloop-en-nieuwbouw project in 2020 van start. Vrijwilligers haalden het dorpshuis in april 2020 in twee weken leeg waarna de verbouw kon beginnen. Het dorpshuis zal uiteindelijk beter toegankelijk worden en na de versterking/verbouwing heeft het dorp een sfeervoller en laagdrempelig gebouw dat uitnodigt om elkaar te ontmoeten.

Recente update over de vernieuwing van het dorpshuis:

<https://dorpshuiswesteremden.wordpress.com/2020/04/27/sloop-van-ons-dorpshuis-is-begonnen/>

Bewonersenquête dorpsvisie:

http://westeremden.com/wp-content/uploads/enquete_dorpsvisie3.pdf

Nieuwsbericht overhandigen (oudere versie) dorpsvisie:

<https://www.eemskrant.nl/wethouder-prins-ontvangt-eerste-exemplaar-dorpsvisie-westeremden/>

Over dorpsvereniging Orando:

<https://westerenden.online/verenigingen/dorpsvereniging-orando/>

Dorp: Westeremden

Thema: Landschap, cultuur, recreatie

Westeremder ommetje opent historisch landschap voor dorpingen en bezoekers

Begin oktober 2019 opende het Westeremder Dorpsommetje geopend: een 14,3 kilometer lange wandelroute over het historische landschap rond Westeremden. De route was een initiatief van een groepje dorpsbewoners dat samen met het waterschap Noorderzijlvest, de gemeente Loppersum, Landschapsbeheer Groningen en verschillende eigenaren van landerijen de route inrichtten, mogelijk maakte en bewegwijzerde. Een informatiebord op het Dorpsplein en een download-folder wijzen dorpingen en bezoekers op de rijke historische en natuurhistorische achtergronden van de route. Zelfs inwoners, die geboren en getogen zijn in Westeremden, kijken volgens de initiatiefnemers nu anders tegen het hen omringende landschap aan.

De wandelroute van het ommetje loopt door de vroegere zeeboezem, waar de lang geleden verdwenen rivier de Fivel zijn water op loosde en loopt over onverharde maaipaden door het open landschap langs waterlopen, wierden en boerderijen. De kronkelende maren, de verschillende hoogtes en laagtes van het landschap en de diverse kavelpatronen laten nog iets zien van het oude Fivelboezemlandschap waar de eerste wierdenbewoners zich vestigden, rond 500 v. Chr. Op het informatiebord op het Dorpsplein wordt ook nog even de beroemde abt Emo en zijn broer Addo gememoreerd, die in Parijs en Oxford hadden gestudeerd en rond het jaar 1200 in Westeremden terugkeerden om pastoor en schoolmeester te worden.

Bronnen:

> Landschapsbeheer Groningen: Westeremder Ommetje geopend

<https://www.landschapsbeheergroningen.nl/nieuws/westeremder-ommetje-geopend/>

> Westeremder Ommetje geopend: <https://westeremden.online/westeremder-ommetje-route-en-achtergrond/>

Dorp: Westerlee

Thema: Zorg, onderwijs & ondersteuning

Veur mekoar met elektrische duofiets in Westerlee

Een aantal Westerleeërs stak in 2016 de koppen bij elkaar om te brainstormen over de toekomst van het dorp en zijn bewoners. Inspirerende ideeën vlogen over tafel: activiteiten organiseren, een centrale gezellige ontmoetingsplek creëren voor jong en oud, workshops, informatie avonden, maatjes-projecten opzetten. Op basis hiervan werd de initiatiefgroep 'Veur mekoar, mit mekoar' opgericht. Een van de eerste initiatieven van de groep was een elektrische duofiets die door burgers van Westerlee kon worden geleend, zodat oudere vrienden of partners gezamenlijk tochtjes konden maken. Dat experiment begon op de landelijke Burendag 2016., toen het dorp een duofiets in bruikleen kreeg van de gemeente. Na de succesvolle introductie werd de duofiets nog een jaar lang door de gemeente uitgeleend.

Zoals de oprichters vertelden: 'We hebben allemaal kwaliteiten en kunnen iets betekenen voor een ander. Voor u misschien een kleine moeite en voor de ander een groot plezier.'

Bronnen:

Netwerk Duurzame dorpen: veur mekoar, mit mekoar:

<https://www.netwerkdurzamedorpen.nl/groningen/westerlee/initiatieven/veur-mekoar-mit-mekoar>

Westerlee krijgt elektrische duofiets in bruikleen:

<https://www.dvhn.nl/groningen/Westerlee-krijgt-elektrische-duofiets-in-bruikleen-21933573.html>

Digitaal Dorpsplein Westerlee: Veur Mekoar, Mit mekoar

<https://www.westerlee.nl/zorg-en-welzijn/veur-mekoar,-mit-mekoar/>

Zorgzame Dorpen Groningen: *Veur Mekoar Westerlee*

<https://www.zorgzamedorpengroningen.nl/initiatieven/veur-mekoar-westerlee/>

Dorp: Westerwolde

Thema: LRC: Landschap, recreatie, cultuur

Vrijwilligers verbeteren wandelroutes Westerwolde

In de zomer van 2021 pasten vrijwilligers veertig korte wandelroutes aan in Westerwolde. Dit is deze voor de Stichting Wandelen in Westerwolde. Het gaat daarbij vooral om de natuurgebieden rondom de Ruiten Aa, waar de afgelopen twintig jaar veel is veranderd vanwege natuurherstelprojecten. Bedoeling van deze aanpassingen is dat wandelaars en fietsers elkaar niet meer in de weg zitten en ze allemaal ongestoord van de natuur kunnen genieten. Wandelaars kunnen daarbij gebruik maken van nieuwe, onverharde paden. Belangrijk daarbij is dat deze paden goed onderhouden worden, omdat ze anders snel overwoekerd worden. Vandaar de zorg van de Westerwoldse vrijwilligers. Dorpsbewoners en wandelaars blijken enthousiast over de herinrichting en de verbetering van de wandelpaden: 'Het creëert nieuwe mogelijkheden'.

Bron:

<https://www.rtvnoord.nl/nieuws/819736/Wandelroutes-Westerwolde-woorden-aangepast-Meer-onverharde-wegen-en-natuur>

Dorp: Woltersum

BWV: Bouwen, wonen, versterken

**Burenband Woltersum versterkt saamhorigheid en voorkomt
'versterkingshommeles'**

In Woltersum – een dorp aan het Eemskanaal – sloegen de gasbevingen gaten in de huizen, de straten en uiteindelijk ook in de gemeenschap. Dorpsenquêtes wezen uit dat er grote ontevredenheid was over de communicatie rondom het versterkingsproces. Er ontstond gefluister en wantrouwen in het dorp. Wiens woning wordt volledig gerenoveerd? Wie zit in de 'eerste lichtung' en wie valt buiten de boot? Om dit zoveel mogelijk tegen te gaan richtte een groep bewoners de 'Burenband' op: een organisatie die ervoor wil zorgen dat dorpsgenoten elkaar opvangen en bijstaan en dat scheve gezichten voorkomen worden. Om de saamhorigheid te vergroten en het gesprek gaande te houden, organiseert de Burenband daarom bijeenkomsten om te voorkomen dat het dorp verscheurd raakt door bevingstress.

'Het leek ons wel plezierig dat na herstel en versterking iedereen elkaar nog aan zou kijken,' zei een van de initiatiefnemers. 'Dus dat je geen hommeles krijgt met je buurman omdat hij een nieuw huis heeft gekregen en jij niet.' Veel autochtone Woltersumers geven aan dit ze dit een mooi initiatief vinden, maar dat ze er zelf geen behoefte aan hebben. Nieuwkomers zeker wel.

Bronnen:

Woltersum vernieuwt – in gesprek met bewoners:

<https://www.dorpsvernieuwingwoltersum.nl/wp-content/uploads/2019/06/Dorpsgesprekken-Woltersum-schriftelijk-verslag.pdf>

Noorderbreedte – Frans Pot blijft in Woltersum:

<https://www.noorderbreedte.nl/2019/07/31/frans-pot-blijft-in-woltersum/>

Noorderbreedte – Tony en Evert-Jan blijven in Woltersum:

<https://noorderbreedte.nl/2019/11/13/tony-en-evert-jan-blijven-in-woltersum/>

Dorp: Zevenhuizen

Thema: Dorpsverenigingen, -visies, -centra

Multifunctioneel Centrum Zevenhuizen verenigt dorps- en sportleven

Zevenhuizen, in 2011 verkozen tot 'Leukste dorp van Groningen', zag de laatste jaren veel van haar sociale voorzieningen, sportaccommodaties en winkels verdwijnen, maar een groepje actieve bewoners besloot dit proces tegen te gaan met de plannen voor een Multifunctioneel Centrum Zevenhuizen. 'Als er niks verandert, wordt dit het dorp zonder voorzieningen', zei een woordvoerder van Stichting MFC Zevenhuizen, een werkgroep die al sinds juni 2017 bezig is met plannen voor het MFC. In het multifunctionele centrum zouden verenigingen en weggevalen faciliteiten een nieuw onderkomen moeten krijgen. 'Het samenvoegen op één plaats van onderwijs, sport, het verenigingsleven en een gezondheidsplein, creëert een ontmoetingsplaats', werd de slogan. Dorpelings mochten op informatieavonden en open spreekuren de plannen bekijken en hun zegje doen. In juni 2019 kreeg MFC Zevenhuizen groen licht: gemeente Westerkwartier kon het gat in de begroting dekken. In augustus 2021 was het dan zover: MFC Zevenhuizen opende voor het eerst haar deuren.

Voordat het zover was, moest er nog heel wat worden verstouwd. Het rondkrijgen van de financiering kostte veel extra tijd en concessies. Fondsenwerving en een collectie onder de bewoners van het dorp brachten het plan verder; de gemeente vulde aan. Het idee om de school en de dokterspost in het gebouw onder te brengen moest worden losgelaten. Corona gooide daarna roet in het eten: plannings verschoven en de deadline van juli 2021 moest met een maand worden uitgesteld. Maar het centrum is er en biedt onderdak aan de diverse verenigingen en faciliteiten.

Bronnen

Tijdslijn ontwikkelingen MFC Zevenhuizen + nieuwsbrieven + plattegronden

<http://mfc7huizen.nl/index.php/actueel>

Recentst overzicht v.d. plannen

<http://mfc7huizen.nl/images/Documents/Notitie-op-weg-naar-4e-fase-MFC-Zevenhuizen-19-sept-2019.pdf>

Nieuwsbericht DvhN over groen licht MFC

<https://www.dvhn.nl/groningen/College-Westerkwartier-geeft-groen-licht-voor-mfc-Zevenhuizen-24931672.html>

Nieuwsbericht RTVNoord over groen licht MFC

<https://www.rtvnoord.nl/nieuws/209960/Zevenhuizen-krijgt-zijn-felbegeerde-multifunctioneel-centrum>

Nieuwsbericht rond oprichting werkgroep MFC Zevenhuizen

<https://dekrantnieuws.nl/multifunctioneel-centrum-zevenhuizen-onderweg/>

Contacten voor verdere informatie

Stichting MFC 7huizen

Email: mfc7huizen@gmail.com

Contactformulier: <http://mfc7huizen.nl/index.php/contact>

Richard Kobes (oprichter & voorzitter werkgroep MFC 7huizen)

Tel. Nr: 06-22782731 (NB: mogelijk werktelefoon)

Dorp: 't Zandt, Zeerijp, Gartsthuizen, Godlinze en Leermens

Thema: Energie, economie, vervoer

Energiecoöperatie Zonedorpen levert energie aan Zijldijk, 't Zandt, Zeerijp, Gartsthuizen, Godlinze en Leermens

Energiecoöperatie Zonedorpen begon in 2014 toen de Vereniging Dorpsbelangen Zijldijk aan een dorpsgenoot vroeg of ze samen een plan kon bedenken om duurzame energie in of rond het dorp op te wekken. Studenten van de Hanzehogeschool hielpen en samen kwamen ze op het idee van een biovergister, waarvan het plan dankzij diverse subsidies kon worden uitgewerkt en doorgerekend. Helaas voor de initiatiefnemers ging het plan uiteindelijk toch niet door: de biovergister zou niet in het landschap passen. Gelukkig was er ook een Plan B, dat in 2015 werd uitgewerkt: de energiecoöperatie Zonedorpen voor de dorpen 't Zandt, Zijldijk, Zeedijk, Leermens, Gartsthuizen en Godlinze. Dat plan kwam van de grond. 'Zonedorpen heeft zich als doel gesteld zoveel mogelijk woningen in ons gebied energieneutraal en aardgasvrij te maken.'

De coöperatie startte met ruim vijftig leden, maar telt inmiddels meer dan 120. Het zonnepark met 1500 panelen werd in 2017 gebouwd op een paardenweide in 't Zandt, omringd met riethagen. De panelen wekken jaarlijks zo'n 400 duizend kilowattuur op, goed voor 10 procent van het stroomgebruik in de dorpen. Een tweede park met 540 zonnepanelen ligt in het verschiet. En de Zonedorpen hebben meer plannen. Ze willen accu's die bijvoorbeeld gebruikt kunnen worden om pieken in het stroomgebruik op te vangen en elektrische huisverwarming mogelijk te maken, bijvoorbeeld met behulp van gasloze cv-ketel. Een woordvoerder: 'Van de gaswinning hebben we de lasten maar niet de lusten. Van ons eigen zonnepark hebben we de lusten en amper lasten.'

Uiteindelijke doel is een volledig duurzame energievoorziening in en rond 't Zand en Zijldijk, passend in het landschap, met lokale zeggenschap, waar iedereen van kan meeprofiteren. De coöperatie wil zijn ervaring ook graag delen: de initiatiefnemer maakte ook een handleiding waarin hij vertelt hoe je succesvol een energiecoöperatie op kunt zetten. Lokale energiecoöperaties – burgerinitiatieven die samen de lokale energieproductie regelen – zijn er volop in Groningen. Sterker nog: Groningen is al jaren de snelstgroeiende provincies wat energiecoöperaties betreft. De overkoepelende organisatie, de GreK, is inmiddels een belangrijke factor geworden bij de verduurzaming van Groningen.

> Zonedorpen <https://zonedorpen.nl/>

> Energieloket Groningen – Zijldijk Energieneutraal! : <https://www.energieloket->

[groningen.nl/verhaal/zijldijk-energieneutraal-dat-was-en-is-de-uitdaging-van-willem-schaap-en-van-de-vereniging-dorpsbelangen-zijldijk](https://www.groningen.nl/verhaal/zijldijk-energieneutraal-dat-was-en-is-de-uitdaging-van-willem-schaap-en-van-de-vereniging-dorpsbelangen-zijldijk)

> Dagblad van het Noorden – Provincie Groningen koploper lokale energiecoöperaties:

<https://www.dvhn.nl/groningen/Provincie-Groningen-koploper-lokale-energiecoöperaties-21788162.html>

> Grek – Groninger Energiekoepel: <https://www.energieloket-groningen.nl/dienst/grek>

> Volkskrant – Groninger dorpen gaan gasloos, ook de dorpsauto:

<https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/groningse-dorpen-gaan-gasloos-ook-de-dorpsauto~be6027f5/>

Dagblad van het Noorden – Energiecoöperatie Zonnedorpen wil groene stroom opslaan

in accu's: <https://www.dvhn.nl/groningen/Zonnedorpen-wil-accustroom-24994472.html>

Wat wil ADA?

[Wie is ADA?](#)

[Wat wil ADA?](#)

[Waarom werd ADA bedacht?](#)

[Waar komt ADA vandaan?](#)

[Hoe kan ik meedoen met ADA?](#)

[Wie zijn verantwoordelijk voor ADA?](#)

Wie is ADA?

De Actieve Dorpen Aanpak (ADA) is ontwikkeld door Groninger Dorpen en gaat uit van de vraag wat dorpsbewoners en hun -verenigingen, gemeenten en instanties kunnen leren van de vele dorpsprojecten die in het afgelopen decennium zijn ontstaan in de provincie Groningen. Hoe hebben de bewoners en hun verenigingen deze succesvolle projecten aangepakt? Hoe verliep de samenwerking met verenigingen, instanties en gemeentes? Hoe vonden ze ondersteuning? Hoe kun je projecten duurzaam en bestendig maken?

Met een team specialisten, onderzoekers en schrijvers inventariseerden we vanaf 2019 de verschillende Groningse dorpsprojecten, brachten de belangrijkste

inzichten, tips en technieken in beeld, en bedachten een methode waarmee nieuwe dorpsprojecten eenvoudig en effectief bedacht, gepland en uitgewerkt kunnen worden: de Actieve Dorpen Aanpak. Ondersteund door vele dorpsverhalen en gericht op drie groepen: dorpsbewoners, dorpsverenigingen (dorpsbelangen) en gemeenten/regionale provinciale instanties. We kunnen allemaal van elkaar leren en we moeten allemaal met elkaar samenwerken.

Wat wil ADA?

De Actieve Dorpen Aanpak (ADA) zou graag willen dat dorpsbewoners, hun verenigingen en de overheden en instanties daaromheen actief helpen om hun dorpen te verbeteren, versterken en verfraaien. Dat doen ze al – getuige de vele dorpsprojecten op deze site – maar niet overal. En ook niet altijd overal even succesvol. Door naar elkaar te kijken en van elkaar te leren verwijdt je je blik en verhoog je de effectiviteit van je dorpsprojecten.

Belangrijkste aspect daarvan is dat bewoners zich verantwoordelijk voelen voor hun dorpen en de omliggende landschappen en daar actief hun steentje aan willen bijdragen, voor zover dat mogelijk is. Niet in hun eentje, maar in samenwerking met andere bewoners, plaatselijke verenigingen, gemeentes en regionale en provinciale instellingen. Wat begint met meedenken en meehelpen kan zo uitgroeien tot participeren en ondernemen. Zelf doen – maar wel met z'n allen. En vanuit de eigen toekomstwensen.

Die toekomstwensen zijn vaak gebundeld in gezamenlijke dorps-, toekomst- en gebiedsplannen waar Groninger Dorpen een actieve rol in speelt, bijvoorbeeld via de methode [Typisch Gronings](#). Wie de toekomst van zijn dorp mede wil bepalen, zal vanuit de identiteit en geschiedenis naar de toekomst moeten kijken. Je hebt een richtsnoer nodig om te weten waar je met z'n allen naartoe gaat, je moet weten wie daar allemaal bij betrokken zijn en wat de mogelijkheden en de spelregels zijn.

Waarom werd ADA bedacht?

Niet alleen in Groningen, maar in heel Nederland zijn we op zoek naar manieren om de doe-democratie vorm te geven: een samenleving waarin iedereen die dat kan verantwoordelijkheid neemt voor zijn of haar eigen leven en omgeving en daar actief aan bijdraagt. Die participatiesamenleving kan volgens ons alleen gestalte krijgen als alle partijen – van boven en van onderen – de gelegenheid krijgen om hun ideeën over hun woonplaats en gemeenschap uit te werken en gestalte te geven. Ieder in zijn eigen rol, ieder met zijn eigen verantwoordelijkheid, ieder in het volle besef dat je altijd zult moeten samenwerken om iets voor elkaar te krijgen.

Vandaar dat we ook pleiten voor een gelijkwaardige, verantwoordelijke samenwerking. Samenwerking tussen bewoners, tussen bewoners en dorpsverenigingen, tussen dorpen en gemeentes, tussen gemeentes en regionale en provinciale instanties. Vandaar ook het belang dat we in de ADA-methode hechten aan de vele vormen en mogelijkheden van samenwerking.

Dat betekent dat je soms meedoet om de ideeën van anderen werkelijkheid te laten worden, en dat je soms zelf de bedenker en voortrekker van zo'n project bent. En daarmee de verantwoordelijkheid wilt en durft te nemen.

Van eenvoudige dorpsprojecten tot complexe zorgcoöperaties: Groningse burgers hebben in het afgelopen decennia laten zien dat ze hun schouders onder projecten kunnen en willen zetten. En dorpsbelangenverenigingen en gemeentes hebben laten zien dat ze dit soort projecten willen en kunnen ondersteunen.

Andersom hebben deze gemeentes en verenigingen ook de steun ondervonden van dorpsbewoners bij het realiseren van diverse projecten. Een open, gelijkwaardige samenwerking is hierbij de sleutel.

Waar komt ADA vandaan?

De Actieve Dorpen Aanpak komt voort uit de ideeën van vanOnderen – een beweging die een aantal jaren geleden ontstond vanuit een aantal Groningse dorpen om handen en voeten te geven aan de aanpak van de gaswinningsproblemen. Hun invalshoek daarbij was: niet van bovenaf maar van onderen. Vanuit de invalshoek van dorpsbewoners en hun -verenigingen wordt gekeken wat voor mogelijkheden er voor Groningse dorpen zijn om problemen het hoofd te bieden. Welke aanpak werkt? Hoe kun je van elkaar leren? De Actieve Dorpen Aanpak borduurt hierop voort en verbreedt het perspectief naar alle Groningse dorpen en alle soorten dorpsprojecten.

Hoe kan ik meedoen met ADA?

Dat kan door je Groningse dorpsproject aan ons door te geven via *dit* webformulier. Wij zorgen er dan voor dat er t.z.t. een dorpsverhaal op deze site wordt gepubliceerd.

Wie zijn verantwoordelijk voor ADA?

De eindverantwoordelijkheid berust bij Groninger Dorpen: Rik Niejenhuis, Nienke Vellema, Gilian Wijnalda.

Projectleider: Annemarieke Aarts

Teksten: Louis Stiller, Annemarieke Aarts, David Inden

Beeld: Vera Post

Design: Jabik de Vries

Website: Pixelstijl / Dries Arnolds

